

nodarīja, ir padomju laikā augušo cilvēku sakropļotās dvēseles. Padomju Savienība gan sabruka ārēji, taču to cilvēku dvēseles, kuriem ar varu, melienu un iebaidīšanu tika iedzīta ticība, ka Dieva nav, stāv vēl šodien kā tādi komunisma pieminēklī. Tik daudzi no šīs paaudzes saprot, ka komunisms iemiesoja atklātus melus un ļaunumu, taču vēl joprojām aizstāv pašu komunisma pamatu – ideoloģiju, kura nostājās pret Dievu Radītāju un Glābēju. Kā tādi Stokholmas sindroma upuri viņi akli aizstāv to ļaunumu, kas viņiem ir atņēmis pašu svarīgāko – iespēju dzīvot personīgās attiecībās ar Radītāju. (Par Stokholmas sindromu sauc fenomenu, kad par ķīlniekiem saņemtie pēc kāda laika nāves baiļu rezultātā pieķeras saviem pāridarītājiem un pat aizstāv to uzskatus. – *G.B.*)

Guntars. Tomēr pēc visām šausmām, kādas baznīca komunisma laikā pieredzējusi, tā atkal atdzimst.

Metjū. Es bieži vien brīnos par ticību. Nezinu, kā tas ir Latvijā, taču Krievijā jaunākās paaudzes cilvēki nereti uzlūko baznīcu nicīgi, jo tur jau, redzi, "tikai vecas tantītes vien pulcējas". Taču vajag tikai ar šīm "tantītēm" parunāt, lai saprastu, ka esi sastapis īstus ticības milžus. Nesen runāju ar

Vēsturiska ziņa

(*Turpinājums no 2. lpp.*)

Emilija Menģeļa kundze vēlējās dāvināt savu gruntsgabalu baznīcas celšanai. Šis gruntsgabals atradās netālu no fabrikas *Fēnikss* (padomju laikā fabrika *Vairogs*), starp Brīvības gatvi un Ropažu ielu, taču Biķeru draudzes konvents šo augstsirdīgo dāvinājumu nepieņēma, jo gruntsgabals neatradās tā apgabala centrā, kur jaunā baznīca būtu ceļama. Tad Menģeļa kundze baznīcas celšanai dāvināja 1000 rubļus.

Biķeru draudzes konvents lūdza Rīgas pilsētas valdi, lai tā dāvinātu kādu gruntsgabalu baznīcas celšanai, un 1903. gadā Rīgas pilsētā dāvināja trīs pūrvietas zemes. Šis gruntsgabals atradās pretī "Villa–Nova" restorānam, starp dzelzceļa līniju un Vidzemes šoseju, tas bija apaudzis ar lielām, skaistām priedēm.

1908. gada pavasarī Biķeru draudzes konvents nolēma sākt baznīcas celtniecību. Arhitekts Vilhelms Bokslafs izgatavoja baznīcas plānus, un rudenī jau tika veikti visi celtniecības priekšdarbi. Krusta baznīcas pamatakmens tika ielikts 1909. gada 10. maijā. Pamatakmens likšanā piedalījās Rīgas pilsētas galva anglis Džordžs Armitsteds, muižu valdes priekšnieks Hlūms, Rīgas pilsētas prāvests Girgensons, konventu delegāts Bērziņš, Biķeru draudzes mācītājs A. Kāde, draudzes ērgelnieks R. Bodnieks.

Krusta baznīcas celtniecību pabeidza 1910. gada rudenī. Tā izmaksājusi apmēram 70 000 zelta rubļu. Jauno dievnamu iesvētīja 1910. gada 3. oktobrī – Pļaujas svētkos.

kādu sievieti, kura bija izturējusi Padomju Savienības koncentrācijas nometni, redzējusi savus tuvākos mirušus sasviestus kaudzēs kopā ar simtiem citu sakropļotu ķermeņu. Man pietrūka vārdu, ko viņai sacīt. Bet viņa teica man: "Redzi, dēliņ, sātans gan trakoja visā savā spēkā, bet Kristus baznīcu viņš nespēja uzvarēt. Tā ir dzīva, un tā atkal aug." Tas ir tiesa, dažu desmitu gadu laikā Ingrijas baznīca ir izaugusi līdz gandrīz 100 draudzēm.

Guntars. Ko tu gribētu novēlēt luteriskajai baznīcai Latvijā?

Metjū. Ir lietas, kuras Rietumi no jums var mācīties. Cilvēki Rietumos pēdējā laikā nav lējuši asinis, apliecinot savu uzticību Kristum. Koltišu draudzē bija kāda sieviete – Marija Savolainena. Kad es viņu pirmo reizi satiku, viņai bija 98 gadi. Viņas vīru kādā vakarā bija aizveduši komunisti, viņa nekad viņu vairs netika redzējusi. Viņas trīs bērni nomira uz viņas rokām izsūtījumā Sibīrijā. Viņa mēdza sacīt, ka Dievs Savā žēlīgajā gudrībā ir pasargājis viņas mīļos no visām tām mokās un šausmām, kādas iemiesoja komunistu režīms.

Kādā svētdienas rītā, ziemas vidū, kad ārā trakoja īsta sniega vētra un šķita, ka debesis

un zeme saplūst kopā, es nolēmu neiet uz baznīcu – būs jau labi, ja šoreiz palikšu mājas un tepat palastīšu Rakstus. Tad es pavēros pa logu. Tur es ieraudzīju šo 100 gadus veco, augumā nelielo sievieti, Mariju Savolainenu. Ar vētru cīnīdamās, trīs soļus uz priekšu, divus atpakaļ sperdama, viņa neticamā noteiktībā bija ceļā uz dievkalpojumu. Pēc piecām minūtēm arī es biju ceļā. Vēlāk es Marijas kundzei jautāju, kāpēc viņa tādā laikā gāja ārā no mājas un devās uz baznīcu. Atbilde bija tik vienkārša: "Kad biju Sibīrijā, man nebija iespēja saņemt Kristu, tagad man tā ir. Kā gan es to varētu nedarīt?"

Mīlie brāļi un māsas, arī jūsu zemē Kristus baznīca ir uzvarējusi elles vārtus, arī daudzi jūsu tautieši ir maksājuši ar asinīm un dzīvību, lai paturētu savu ticību. Turklāt jums ir uzticēta luteriskās baznīcas skaidrā izpratne par Rakstiem. Turiet godā savu vēsturi, mācieties no tās, rādiet arī citiem, ko luteriskā baznīca ir darījusi visas jūsu tautas labā un novērtējiet to ticības brīvību, kāda jums šodien kā Dieva dāvana pasniegta! Bet nepalieciet pagātnē, rādiet cilvēkiem Kristu šodien – tā, kā tikai mūsu baznīca to prot. ^[27]

mēneša pirmajā svētdienā un lielajos svētkos baznīcā notika arī vācu dievkalpojumi, jo liela daļa ierēdņu un fabriku strādnieku bija vācieši. Krusta draudzes locekļu skaits bijis tik liels, ka bija jāpieņem mācītāja palīgs. Par palīg-mācītāju pieņēma Strazdumuižas neredzīgo institūta direktoru mācītāju Frommeholdu Treiju (1919. gadā lielinieki viņu centrālcietumā nošāva). Mācītājs A.Kāde vienu svētdienu turēja dievkalpojumu Krustabaznīcā, otru – Biķeru baznīcā. Tanīs svētdienās un svētku dienās, kad mācītājs A. Kāde bija Biķeros, Krusta draudzē dievkalpojumus vadīja mācītājs F.Treijs.

Baznīcas priekšnieks tolaik bija Rīgas pilsētas muižu valdes inspektors Hūna kungs (miris 1919. gadā lielinieku laikā). Draudzes padomes nav bijis, priekšnieks pats pārzinājis draudzes saimnieciskās darbības. Naudas nekad neesot trūcis. Fabrikas – *Džuta*, *Salamandra*, *Merkurs*, *Glovers* un *Strazdumuiža* – katra maksāja noteiktu naudas summu baznīcas uzturēšanai. Arī Rīgas pilsētas muižu valde piedalījās Krusta baznīcas uzturēšanā.

Kari Krusta baznīcu un draudzi gan pamatīgi postīja, taču tā atguvās un cauri visiem laikiem ir nesusi Dieva vārda liecību. Lai Dievs svētī un uztur šo namu un katru, kas tajā ienāk, – lai celts tiktu Dieva vārda gods un tam līdzī kristīgā draudze!

(*Materiāls sagatavots pēc ērgelnieka Reinholda Bodnieka svētku runas Krusta baznīcas 25. dzimšanas dienā.*) ^[28]

BIKERU DRAUDZES AVĪZE

Nr. 3 (38)

2010. gada oktobris

Dievs Tas Kungs nepaliek maliņā

Roberts Feldmanis

Viņiem klausoties, Tas stāstīja vēl vienu līdzību, tamdēļ ka viņi, Jēzum tuvu pie Jeruzālemes esot, domāja, ka tūliņ vajag parādīties Dieva valstībai. Viņš teica: "Kāds augstas kārtas cilvēks devās ceļā uz tālu zemi, lai saņemtu valstību un pēc tam pārnāktu mājās. Un, ataicinājis desmit no saviem kalpiem, viņš tiem iedeva desmit podus un sacīja tiem: pelnāities ar to, iekāms es pārnākšu. Bet viņa tautieši, viņu ienīzdami, viņam aiz muguras nosūtīja vēstnešus un lika pateikt: mēs negribam, ka šis pār mums valda. Bet viņš pārnāca, kad bija valdību saņēmis, un nu lika atsaukt kalpus, kuriem viņš bija iedevis naudu, lai pārliecinātos, ko katrs ar to ir darījis. Tad ieradās pirmais un sacīja: kungs, tavs pods ir piepelnījis desmit podus. Tad viņš tam sacīja: labi, tu godīgais kalps, tāpēc ka tu mazā lietā esi bijis uzticams, es tev dodu varu pār desmit pilsētām.

Pēc tam nāca otrs un sacīja: tavs pods, kungs, piepelnījis piecus podus. Arī šim viņš sacīja: arī tevi es iecelšu pār piecām pilsētām. Pēc tam trešais nāca un sacīja: kungs, šē ir tavs pods, es to biju noglabājis sviedrautā. Jo es baidījos no tevis, tāpēc ka tu esi bargs cilvēks un ņem, ko tu neesi nolīcis, kā arī pļauj, ko neesi sējis. Tad viņš sacīja: no tavas mutes es tevi tiesāšu, tu nekrietnais kalps! Ja tu zināji, ka es esmu bargs cilvēks, kas ņem, kur viņš nav līcis, un pļauj, ko viņš nav sējis, kāpēc tad tu manu naudu neesi nodevis naudas iestādē? Tad es pārnācis to ar augļiem būtu saņēmis atpakaļ. Un uz klātesošiem viņš teica: atņemiet tam viņa podu un dodiet tam, kam ir desmit podu. Tad tie sacīja viņam: kungs, viņam jau ir desmit podu. Bet viņš atbildēja: es jums saku: katram, kam ir; dos, bet, kam nav, tam atņems arī to, kas tam ir. Bet tos manus ienaidniekus, kas negribēja, lai es pār tiem valdītu, atvediet šurp un nokaujiet manā priekšā!" Un, to sacījis, Viņš devās tālāk uz Jeruzālemi. (Lk. 19:11–27)

Mēs Tevi lūdzam un piesaucam, Dievs Kungs Svētais Gars! Tu apgaismotājs, Tu dievišķās gudrības un padoma Gars, atdari mums Sava Vārda patiesību un atspirdzini, lai arī mēs Tavā priekšā būtu Tavas valstības iemantotāji! Āmen.

Kāda ļoti īpata līdzība. Tās sākuma daļa mūs kaut kā īpaši uzrunā un kaut ko īpašu atgādina. Runa līdzībā ir par kādu ievērojamu cilvēku vai valdnieku, kas, izdalīdams savu mantu, aiziet tālumā un pēc, nākdams atpakaļ, norēķinās. Līdzība ir ļoti skaidra un ļoti vienkārša – mēs zinām, ka šeit ir runa ne par ko citu un ne par vienu citu kā par Visaugstāko Kungu Tēvu Debesīs. Un ir arī skaidrs, kas ir domāts ar atstātajiem, uzticētajiem podiem, ar uzticētajām mantām. Tās ir dāvanas, kuras Dievs izdala mums, cilvēkiem. Ne velti mēs sarunu valodā kādreiz sakām – kādam cilvēkam ir Dieva dāvanas, kāds cilvēks ir bagātīgi apdāvināts, kādam cilvēkam ir Gara dāvanas. Mēs jau to esam uzņēmuši ir savā izpratnē, ir arī savā valodas izteiksmē, ka Dievs, mūsu Debesu Tēvs, mūsu augstais visu Kungu Kungs, ir īpaši vērigs pret savu radījumu – cilvēku, viņam piešķirdams bez miesas un dvēseles vēl arī šīs īpašās dāvanas, spējas, iespējas. Raksturīgi, ka nav nekādas atšķirības šajās dāvanās pēc lieluma vai labuma, vai augstuma. Tās visas ir katra par sevi un tomēr kaut kas viens, kaut kas vienāds. Ja mēs tā īsti sastopamies ar cilvēkiem,

kuriem ir dziļš pētniecības gars vai mākslinieka vai arī kādas citas īpatas spējas, kas tos izceļ mūsu starpā, mēs tāpat sakām – Gara dāvana, Dieva dāvanas.

Dāvana, protams, ir iedota viena un tā pati. Savā vērtībā, savā nozīmē, arī savā spēkā šai dāvanai piemīt īpašība, ka to var pavairot, ka tā, iedota kādās rokās, kādā dzīvē, veidojas, top, pārvēršas.

Notiek tā, ka norēķināšanās brīdī viens nāk un saka: "Redzi, tā dāvana, ko Tu esi man devis, ir kļuvusi desmitkārtīga, tā ir pavairojusies!" Šī cilvēka darbs, uzdevums, dzīve ir bijusi dāvanas tālāka veidošana, paplašināšana, piepildīšana. Un viņš tiek slavēts. Arī tas, kura dāvana nav bijusi tik liela, bet kas ir piekārt vairota, tāpat saņem atzīnību un kādu apbalvojumu, un tas ir atkal kaut kas vienreizīgi liels – valdīt pār piecām pilsētām, valdīt pār desmit pilsētām. Protams, šīs pilsētas ir līdzībās sacītais iemantojums un gods.

tās mijējam, tu varēji nodot tās, kā mēs tagad sakām, uz procentēm, tad šis kapitāls būtu pieaudzis! To saka dāvanu izdalītājs, kurš pļauj tur, kur Viņš nav sējis, kurš meklē augļus tur, kur Viņš nav dēstījis. Viņš atklāj mums, cilvēkiem, mūsu dzīves saturu. Mēs esam Dieva radījums. Viņš ir devis savai radībai šo apslēpto brīnišķīgo spēju augt, pieaugt, veidoties, kļūt kaut kam vairāk, būt kaut kam vairāk! Mēs redzam, kā pieaug cilvēks: no maza bērniņa par jaunieci, no jaunieša par pieaugušu cilvēku, kura mūža gājumam ir noslēgums. Ir augšana, ir veidošanās šim ārējam cilvēkam, miesīgajam radījumam. Bet ir arī otra veidošanās, ir otrs uzdevums, kas nevar palikt nepildīts, jo Dievs nav radījis miesu, lai miesa iztērētu dzīvību tikai elpojot un uzturoties, bet Viņš ir devis kaut ko no savām dāvanām. Tās ir Viņa dāvanas, kas mums pieder vēl bez mūsu locekļiem un miesas veidojuma – kā tā

(*Turpinājums no 1. lpp.*)

neredzamā daļa. Šī neredzamā daļa ir dota, lai viņā veidotos. Mēs iepazīstam cilvēku pēc tā, kā viņš ir izlietojis šo Dieva iedoto podu, šo Dieva iedoto, ja tā varētu teikt, zelta fondu.

Bet līdzība ar to nav pabeigta, tai ir turpinājums, par kuru cilvēki nelabprāt domā un mūsu dienās vispār grib no tā atsacīties. Tie ir cilvēki, kuri stāv tanī pulkā, kas, aizejot šim lielajam bagātniekam, viņam aiz muguras spriež: "Mēs negribam, ka Viņš pār mums valda! Mēs negribam Viņu, mēs negaidīsim Viņu atpakaļ! Mums nav nekādas daļas gar Viņu." Arī tādi ir, kuri neatzīdami atsakās, gan saņemdami varbūt to, kas ir bijis saņemams, bet – "Mēs negribam, lai Viņš pār mums valda. Mēs negribam Viņu, mēs negaidīsim Viņu atpakaļ. Mums nav nekādas daļas gar Viņu."

Te līdzība mūs ved drūmā virzienā. Vispirms pie šī bailīgā, kas nav uzdrošinājies neko darīt, lai pagodinātu dāvanas devēju. "Nemiet viņam nost arī to, kas viņam ir! Dodiet tam, kam ir jau desmit!"

Kā! Kur tad ir taisnība? Mēs, cilvēki, tā nedomājam! Kāpēc tam pie tā desmit ir jāliek vēl klāt?

Jā, tā ir dievišķā svētā patiesība: kam ir, tam tiek vēl dots – tad, ja viņš ir apliecinājis, ka tās ir Dieva dāvanas, kas viņam ir dotas. Viņš ne tikai to aplicina un dara, bet arī saņem vēl un vēl klāt. Tas ir šīs dievišķās

kārtības brīnums, ka Viņa kapitāls augdams aug, pieaug godībā. To mēs redzam pie tiem nenorimstošajiem cilvēkiem, uz kuriem kādreiz ar apbrīnu paceļam savas acis un domas, pie cilvēkiem, kas kļuvuši cilvēcei par gaišuma priekšzīmi, par svētību, no mazuma kaut ko sākdami, būdami nemierā ar to, kas ir jau darīts un spēts, līdz no tā top tas lielums, ko nemaz vairs nevar cilvēcīgi aptvert un saprast, – tik ārkārtīgi bagāts ir Dievs. Viņš ir bagāts iedodams, un Viņš ir bagāts arī papildinādams, atjaunodams arvien no jauna, stiprinādams. Tas ir Viņa žēlastības brīnums.

Apustuļi, liecinieki, tie pacietīgie, klusie un mierīgie, kuru augļi paliek neredzami cilvēku acīm un kuri nenorimst līdz kapa malai, vēl vienmēr un vienmēr saņem no jauna pie tā, kas jau ir bijis, – Viņa žēlastības spēkus, Viņa uzdevuma mērķus, Viņa kalpošanas iespējas.

"Bet šos, kas negribēja, lai Es pār viņiem valdu, atvediet šurp un nokaujiet Manā priekšā!"

Šausmas! Visa skaistā līdzība sabrūk, tā mums liekas, – sabrūk šīs nežēlības priekšā. "Dievs neļaujās apsmieties," – ir kādā vietā Rakstos sacīts. Mēs varam būt slinki un laiski, un – nogrūsti tumsā.

Bet ir vēl ļaunāks stāvoklis: šis brīvais cilvēks, kas pakampj to, kas ir Dieva dots, un tanī pašā laikā aizgriezdamies zaimo, aizliedz un pasludina jaunu ticību: "Mums

Dieva nevajag, mums nevajag, ka Viņš pār mums valda! Mēs paši varam valdīt!" Tā tas var šķist līdz tam brīdim, kad "mēs tiekam plauti tur, kur neesam sējuši, salasām tur, kur neesam kaisījuši". Jo Viņš uzlasa arī tās atliekas, pelavas, kuras tiek sadedzinātas mūžīgajā ugunī.

Līdzība noslēdzas ar šo drūmo skatu. Ir bīstami atteikties no Dieva! Tā nav nekāda varonība nostāties uz skatuves un pateikt: "Es neatzīstu nekādus dievus, es pats sev esmu dievs." Tā nav nekāda varonība iet garām Dieva namam ar nicināšanu: "Te nav nekā priekš manis. Tas jāpārvērš drīzāk par darbnīcu vai par lopu kūti. Te nav ko meklēt!" – Arī to Viņš dzird. Arī tās lietas Viņš vērtē. Lai tev notiek pēc tava prāta, pēc tavas ticības! Ja tev Viņa nevajag, tad paliek tā vieta, tā drūmā vieta, kur Viņš nesniedz spēku, – mūžīgā pazušana, nāve, kura nebeidzas, kuras moka turpinās nebeidzamas, neizbeidzamas, izmisumā, elles tumsā.

Bijājams ir Tas Kungs, bijājams Savā žēlastībā, Savā spēkā, Savā svētumā! Bet bijājams arī Savā taisnībā. Viņa taisnība nav raudulīgā cilvēku līdzjūtība, kas ļauj visam notikt: "Nu ko tur var darīt, lai jau katrs dara, kā viņam patīk, es palikšu maliņā." Dievs Tas Kungs nepaliek maliņā.

Amen.

(*Sprediķis teikts Kristus draudzē 1999. gada septembrī.*)

Krusta baznīcai – 100

Šogad Pļaujas svētkos Krusta baznīca svin savu simto dzimšanas dienu. Arī mums, biķeriešiem, tas ir liels un priecīgs notikums, ar ko varam lepoties.

Krusta baznīcas celšanu 1896. gadā ierosināja Biķeru draudzes locekļi, kas dzīvoja tagadējās Brīvības gatves rajonā. Tolaik biķerieši, sava mācītāja Kārļa Rotermunda skubināti, iesniedza Vidze-mes Konsistorijai lūgumu ar vairāk nekā 2500 parakstiem celt šajā rajonā baznīcu, norādot, ka šajā apvidū nav nevienas baznīcas un tādējādi tas paliekot garīgā ziņā neapkopts.

Vidzemes Konsistorija vērsās ar lūgumu pie Krievijas Iekšlietu ministra atļaut celt Biķeru draudzes filiālbaznīcu un vākt nepieciešamos naudas līdzekļus baznīcas celšanai. 1901. gadā atļauja tika saņemta, un rudenī, pamatojoties uz Biķeru draudzes konventa lūgumu, tika izveidota īpaša naudas vākšanas komiteja – 15 vīri. Komitejas priekšnieks bija Vidzemes Konsistorijas priekšsēdētājs A.Straudmans, sekretārs – Biķeru draudzes mācītājs K. Rotermunds.

Lai naudas vākšana notiktu kārtīgi un sekmīgi, Biķeru draudzi sadalīja vairākos iecirkņos. Katrā iecirknī ievēlēja priekšnieku, kurš izraudzījās naudas vācējus. Viens no veiksmīgākajiem naudas vācējiem bija Strazdumuižas pamatskolas skolotājs Bergs.

(*Turpinājums 12. lpp.*)

Starp citu, gan Kirgizstānā, gan Gruzijā, gan Mongolijā varu uzturēties bez vīzas. Tieši trīs mēnešus. Tas taču ir tieši tas, kas man vajadzīgs.

Guntars. Vai visās šajās valstīs – Gruzijā, Mongolijā, Kirgizstānā – ir arī luterāņi?

Metjū. Kirgizstāna pamatā ir islāmticīgo valsts. Taču nu tur ir arī kristieši, arī luterāņi. Centrālāzijā un Vidusāzijā tieši pašlaik notiek lietas, par kurām gribētos gaviļēt un stāstīt visai pasaulei, taču tas var apdraudēt gan misijas darbu, gan misionārus, gan arī pašus ticīgos šajās valstīs. Tas patiesi ir brīnums un Svētā Gara darbs, jo vairākās Centrālāzijas un Vidusāzijas valstīs, kas ir izteikti islāmticīgo valstis, kristietība strauji plešas plašumā un kā brīnumains garīgās atmodas vilnis veļas pāri šīm valstīm. Lai gan tas notiek paslepus un mājas draudžu veidā, tur nav runa par tūkstošiem vai desmitiem tūkstošu pie ticības Kristum nākušo, bet gan par vēl plašāku atgriešanos pie Dieva.

Guntars. Par šo Dieva darbu arī es dzirdu pirmo reizi. Un kas notiek Mongolijā un Gruzijā?

Metjū. Mongolijā situācija ir ļoti neparasta. Viņi paši īsti nezina, kāda ir viņu reliģiskā piederība. Vēsturiski tur ir pastāvējis gan budisms, gan islāms, gan arī kristietība. Neesmu gan pārliecināts par šo faktu precizitāti, taču vairākkārt esmu dzirdējis apgalvojumu, ka 20. gadsimta deviņdesmitajos gados Mongolijā kristiešus varēja saskatīt uz pirkstiem, savukārt šodien viņu skaits jau tiek lēsts vairāk nekā 50 tūkstoši. Nesen mongoļu valodā pārtulkotajam Mārtaņa Lutera *Mazo katehismu* un arī grāmatu par Lutera dzīvi. Šie mums ir divi visnoderīgākie evaņģēli-zācijas rīki.

Ir kāda sena legenda, kas vēsta, ka slavenais 13. gadsimta mongoļu karavadoņs Čingishans, kurš izveidoja milzīgu impēriju un savos iekarojumos nonāca līdz pat Eiropai, esot bijis kristietis. Viņš atļāvis būvēt kristiešu baznīcas Mongolijā, kā arī iekarotajās Krievijas teritorijās baznīcas neesot aplicis ar nodokļiem. Katrā ziņā, viņš esot bijis ļoti iecietīgs pret kristiešiem.

Ja arī mongoļi nezina, kāda ir viņu reliģiskā piederība, tad viņi ļoti labi zina par garīgās pasaules eksistenci. Kristiešu tur nav tik daudz, lai Baznīcas klātbūtne sargātu visu sabiedrību, kā tas vēl aizvien ir Eiropā, tādēļ arī dažādas dēmoniskas izpausmes tur sastopamas daudz biežāk. Mongolijas galvaspilsētā Ulanbatorā es redzēju tikko uzbūvētu jaunu daudzstāvu ēku. Kad prasīju, kādam mērķim šī ēka paredzēta, mans pavadonis paskaidroja, ka šī ēka uzbūvēta jau pirms 10 gadiem kā biroju un dzīvokļu komplekss. Taču tad nelaimīgā kārtā pakļīdušas baumas, ka tur mājojot ļaunie gari, un tā arī neviens dzīvoklis šajā mājā neesot pārdots. Cilvēkiem Mongolijā nav šaubu par garīgās realitātes esamību, tikai viņi dzīvo nemītīgās bažās un rūpēs, kā pielabināties tās pasaules varenajiem. Viņi nezina, ka Jēzus ir guvis uzvaru pār Sātanu un

viņa pulkiem.

Kāds mans paziņa, vārdā Mindi, jauneklis no budistu ģimenes, neveiksmīgi centās pārliecināt savus vecākus par visuvarenā Dieva labvēlību, kura mums tiek dāvāta Jēzus dēļ. Nekas labs nesanāca. Taču tad viņa tēvs smagi saslima. Neilgi pirms miršanas, esot klāt ne vienam vien budistu radniekam, viņš pēkšņi sācis priecīgā balsī saukt: "Mindi, Mindi, es redzu Jēzu! Viņš nāk pēc manis, Viņš nāk pēc manis!" Radi tikai izbīlī raustījuši plecus – kas tas Jēzus tāds, vai tik nebūs kādas nepatīkšanas! Arī bērēs runājis gan budistu lama, gan arī kristiešu mācītājs. Tā pamazām iemantojam cilvēkus Kristum arī Mongolijā.

Guntars. Savukārt Gruzijā taču jau kopš 4. gadsimta ir kristīga valsts, lai arī ne gluži luteriska.

Metjū. Gruzijā arī luterāņi ir jau krietni pasen. Ar to saistās kāds neparasts stāsts. Kad 1817. gadā Prūsijā Fridrihs Viljams III "par godu" Reformācijas 300. gadadienai apvienoja luterāņu un kalvinistu baznīcas, daudzi luterāņi pameta savu zemi. Lielā daļa devās uz Ameriku, bet Vīrtembergas luterāņiem bija cits plāns. Viņi šos notikumus saprata kā Kristus pasludināto pasaules gala tuvumu, kad jābēg kalnos (Mt 24:16). No sākuma viņi gribēja bēgt uz Ararata kalnu, jo domāja, ka tur atrodams Noasa šķirsts. Bet, tā kā viņiem nebija nekādu labo sakaru ar Osmaņu impēriju, tad plānu nācās mainīt. Labas attiecības viņiem bija ar Krievijas caru Aleksandru I. Kad nu šie ļaudis viņam jautājuši par kalniem, tad Aleksandrs I viņus nosūtījis uz Gruziju, kas tolaik bija Krievijas impērijas teritorijā. Tā nu luterāņi apmetās tur uz dzīvi, nodibināja draudzes, skolas. Kristum gan neatnāca, bet luteriskā baznīca pastāv vēl šodien.

Guntars. Arī no Latvijas daudzi luterāņi 19. gadsimtā devās uz Krieviju, vairāk gan laimes meklējumos, nevis bēgot no vajāšanām ticības dēļ.

Metjū. Stāsts par luterāņiem Krievijā ir garš un ne jau vienmēr gaišu atmiņu pilns. Luterāņi Krievijā ir jau kopš 16. gadsimta vidus. Kad Krievijas cars Ivans Bargais izdzirdēja par luterāņiem, tad viņš vēlējies uzzināt, kas tie tādi ir. Tā nu Krievijas luterāņi viņam nolasījuši priekšā Augsburgas ticības apliecību, uz ko Ivans Bargais esat noteicis: "Tie taču ir kristieši!" Ar viņa augstības piekrišanu 1576. gadā Krievijā uzcelta pirmā luterāņu baznīca. Tomēr pēc 10 gadiem tā nopostīta. Pēc tā paša Ivana Bargā pavēles.

Guntars. Kas tad mainījās šo 10 gadu laikā?

Metjū: Hmm... nezinu. To neviens tā īsti nevar paskaidrot. Vienīgā atbilde, ko esmu dzirdējis: tāpēc, ka viņš bija Ivans Bargais. Bet Pētera I valdīšanas laikā luterāņiem Krievijā bijuši ļabi laiki. Pēterim I bija ļabi sakari ar vāciešiem, un viņš pats esot bijis krusttēvs vairākiem luterāņu bērniem luterāņu draudzēs. Tā laiku pa laikum

luterāņu un pareizticīgo attiecības Krievijā ir bijušas visai labas.

Guntars. Kāda pašlaik Krievijā ir attieksme pret luterāņiem?

Metjū. Kā jau minēju, Krievijā pašreiz darbojas ļoti daudz dažādu sektu. Tā nu katrs, kas nav pareizticīgais, tiek uzlūkots ar aizdomām. Tad nākas skaidrot, ka luterāņi Krievijā nav nekādi ienācēji, ka mums ir 450 gadu kopīga vēsture, ka luterāņu baznīcas pienesums Krievijā ir patiesi ievērojams...

Guntars. Cik tad liels ir bijis Luteriskās baznīcas pienesums Krievijā?

Metjū. Pirms revolūcijas luteriskā baznīca bija otra lielākā baznīca Krievijā. Tad vienkopus vienā luteriskajā baznīcā bija gan krievu, gan vācu, gan latviešu, gan somu, gan igauņu draudzes. Tai piederēja plašs skolu tīkls – labākās skolas Krievijā, ar ļoti labu izglītību. Krievijas pēdējā cara Nikolaja II ārsts bija luterāņu skolas beidzējs, tāpat arī tāda zināma persona kā revolucionārs un V.I.Ļeņina līdzgaitnieks Ļevs Trockis bija mācījies luterāņu skolā. Laikam gan kaut ko nebija sapratis.

Taču pēc revolūcijas lietas mainījās. Pirmais komunistu trieciens tika vērstš pret pareizticīgo baznīcu, luterāņus sākumā neaiztika. 30. gados sākas pret luterāņiem vērstā kampaņa. 1937. gadā bija palikušas vairs tikai nepilnas 10 draudzes, un 1938. gadā vairs nebija nevienas. Nevienas! Mācītājus sagaidīja trīs iespējas: vai nu izsūtīšana uz Sibīriju, vai nāves sods, vai, ja mācītājs bija citas valsts pilsonis, izraidīšana no valsts. Tā nu tagad viss jāsāk no jauna. Ir nepieciešams Krievijā atgādināt mūsu vēsturi.

Guntars. Tāpat otra lielākā konfesija, turklāt ar tik lielu pienesumu visas valsts izglītošanā, tika vienkārši iznīcināta?

Metjū. Baznīcu nevar tik vienkārši iznīcināt. Komunistu ideoloģija mācīja, ka galvenais ir iznīcināt ēkas, tad arī līdzjošā ticība iznīks. Te nu viņi kļūdījās. Koltišu draudzes dievnams – šajā pilsētā tagad atrodas Ingrijas Luteriskās baznīcas seminārs – arī tika nodedzināts. Bet kas notika? Bībeli viņi nenodedzināja, draudzes sievas to pamanījās izglābt. Tā nu katru svētdienu draudze pulcējās nopostītās baznīcas drupās, lai lasītu Kristus Evaņģēliju. "Elles vārtiem nebūs to [proti, Baznīcu] uzvarēt!" (Mt 16:18) Draudze pārsvarā sastāvēja no sievietēm, jo vīri lielākoties bija nogalināti vai izsūtīti. Un tad, gandrīz pusgadsimtu vēlāk, 80. gados, kad Ingrijas baznīcā atkal tika ordinēti pirmie mācītāji, šīs pašas Koltišu draudzes sievas atnesa un nodeva viņiem no nopostītās baznīcas izglābto Bībeli, sacīdamas: "Mēs esam turējušas ticību visus šos gadus, gaidot, līdz atnāks kāds, kas varēs atkal kalpot." Šī pati Bībele tagad atrodas uz atjaunotās Koltišu baznīcas altāra. Tāda ir ticība, un tāds ir Svētā Gara spēks; tos nevar iznīcināt nedz atņemot dzīvības, nedz nojaucot ēkas.

Vispaliekošākais posts, kādu komunisms

Iela Mežparkā tiks saukta mācītāja Roberta Feldmaņa vārdā

Rīgas domes deputāts Jānis Šmits ir ierosinājis Annas Sakses ielas posmu no Ezermalas ielas līdz Ķīšezeram – šai ielas posmā atrodas Mežaparka baznīca – pārdēvēt mācītāja, teoloģijas doktora Roberta Feldmaņa vārdā. Mežaparka draudze, kurā kalpoja mācītājs R. Feldmanis – viens no ievērojamākiem 20. gadsimta latviešu luterāņu teologiem –, 20. gadsimta astoņdesmito gadu beigās bija tautas garīgās atmodas vieta simtiem cilvēku.

"Būdam profesors un Latvijas baznīcas vēstures pasniedzējs, sava garā mūža un kalpošanas pieredzes dēļ R. Feldmanis bija kļuvis par baznīcas vēstures .."dzīvu leģendu", atzīst somu profesors Jouko Talonens. Valsts eksprezidente Vaira Vīķe-Freiberga par R. Feldmani rakstīja: "Viņš vienmēr paliks tautas atmiņā kā mācītājs, kurš sirdsapziņas un ticības vārdu, mīlestību pret savu zemi un tās cilvēkiem turējis augstāk par visu."

1998. gadā R. Feldmani par viņa mūža

ieguldījumu un nopelniem Latvijas labā Triju zvaigžņu ordeņa dome nolēma iecelt par Triju Zvaigžņu ordeņa virsnieku. Profesors atteicās no viņam piešķirtā Triju Zvaigžņu ordeņa, savā paskaidrojumā domei norādot, ka viņš godu no cilvēkiem nepieņem. Presē mācītājs sacīja: "... tā ir ļoti personīga lieta, tā nesatur nekādu rūgtu vai asu domu, tā ir mana pārliecība."

Rīgas domes Pieminekļu padomes vairākums ir atbalstījis Jāņa Šmita ierosinājumu. ԹԻՄ

Baznīca dzīvo, un “elles vārtiem to nebūs uzvarēt”

Guntars Baikovs

Metjū Haize Maskavā, Sarkanajā laukumā

Esam jau iepazinušies ar kristiešiem tādās tālās zemēs kā Austrālija, Birma, Taizeme, tagad pārmaiņus pēc palūkosimies uz zemēm, kuras ir daudz tuvāk mums. Šajā reizē mans sarunu biedrs ir kāds, kurš varēs pastāstīt par luterāņiem Krievijā, Mongolijā un Gruzijā, jo viņš ir – misionārs!

Guntars. Metjū, pastāsti, lūdzu, vispirms par sevi!

Metjū. Mans vārds ir Metjū Haize (*Matthew Heise*), bet brāļi Krievijā mani sauc par Matveju. Laikam jāsāk nevis ar to, kur esmu dzimis, bet gan ar to, no kurienes nāk mani senči. Mans vectēvs, mana tēva tēvs, bija dzimis Krievijā, Krievijas vāciešu ģimenē. Tā nu manas saknes rodamas plašajā Krievzemē. Pats esmu dzimis Detroitā, Mičiganas štatā, Amerikas Savienotajās Valstīs. Mana nodarbošanās? Esmu Mīsūri Sinodes misionārs Krievijā un citās bijušajās Padomju Savienības valstīs.

Guntars. Cilvēki parasti nepiedzimst par misionāriem, – kā tu nonāci pie šī aicinājuma?

Metjū. Arī es nepiedzimu. Bet jāatzīstas, ka Krievija mani ir vilinājusi jau kopš jaunības. Pirmo reizi kā tūrists tur nokļuvu 1986. gadā. Taču tad es vēl nebiju nedz mācītājs, nedz misionārs. Strādāju Detroitā par vēstures skolotāju. Kādu laika sprīdi pat mācīju Reformācijas vēsturi Romas katoļu

vidusskolā. Skolas direktors bija dievbijīgs vīrs, viņš pamatoja manas kandidatūras izvēli ar vārdiem: "labāk labs kristietis, nekā slikts katolis". Tā nu es katoļu skolēniem centos "pēc iespējas objektīvāk" (*smaida*) pastāstīt abu pušu skatījumu uz Reformācijas laika notikumiem.

Guntars. Tomēr arī luterānis – lai arī vēstures skolotājs katoļu skolā – vēl nav gluži misionārs.

Metjū. Nebiju domājis par misionāra aicinājumu, taču Tam Kungam bija savi plāni. 1994. gadā uz diviem gadiem ieradās Krievijā, lai Maskavas Valsts Universitātē pasniegtu angļu valodu. Kamēr uzturējos Maskavā, manā dzīvoklī laiku pa laikam viesojās Konkordijas semināra profesors, Misijas institūta direktors doktors Roberts Kolbs. (R. Kolbs vairākkārt kā lektors ir viesojies arī Latvijā, un LMF ir izdevis vairākas viņa grāmatas,

jaunākā no tām – "Katehisma mācīšana Dieva bērniem". – *G.B.*) Tikšanās ar viņu atstāja uz mani ilgstošu iespaidu. Tieši mūsu sarunu laikā mani radās vēlēšanās arī pašam aktīvi iesaistīties Kristus lielā uzdevuma veikšanā (Mt 28:18–20). Gribēju mācīties, turklāt nevis vienkārši mācīties, bet mācīties pie doktora Kolba, kļūt par mācītāju un tad – doties misijā. 1996. gadā iestājos Konkordijas seminārā Sentluisā. Pēc trīs gadu studijām un vikāra gada Krievijā (Konkordijas seminārā mācītāju sagatavošanas programmas ietvaros studentiem viens gads jāpavada kalpošanā – *G.B.*) tiku ordinēts par mācītāju savā Mičiganas draudzē. Tad mans priekšnieks sacīja: "Tev, Metjū, būs jāmaca teoloģija!" – Es sacīju: "Labi. Kur?" – "Krievijā, Ingrijas luteriskajā baznīcā."

Nu jau deviņus gadus kalpoju Krievijā, Ingrijas baznīcas seminārā Koltīšos, tas ir netālu no Pēterburgas. Mans pamatpienākums ir pasniedzēja darbs, lasu lekcijas Jaunajā Derībā – par Pāvila vēstulēm romiešiem un galatiešiem. Un vēl, varu paliecināties, – jau četrus gadus lasu lekcijas bez tulka!

Guntars. Jā, tā nav nekāda joka lieta. Bet es sapratu, ka Krievija nav vienīgā valsts, kurā tu kalpo kā misionārs.

Metjū. Tas tiesa. Pirms pāris gadiem

sākās problēmas ar Krievijas vīzām. Tās varēja dabūt tikai uz trīs mēnešiem. Trīs mēnešus varēju uzturēties Krievijā, trīs mēnešus bija jāpavada ārpus tās. Tas bija jauns likums, pie kura roku pielika arī Pareizticīgā baznīca. Kā zināms, tā ļoti cieši sadarbojas ar valsts pārvaldes struktūrām. Šobrīd Krievijā tiek dibināts daudz un dažādu sektu, tādēļ uz visiem "importa" reliģiskajiem darbiniekiem skatās ar aizdomām – ka tikai negadās kādi, kas, piesegdamies ar reliģiju, gatavotu ļaudis nemieriem. Tāpēc arī tik nepatīkami ierobežojumi.

Guntars. Kur tu pavadīti tos trīs mēnešus, kamēr netiec ielaists Krievijā?

Metjū. Kad stājās spēkā jaunie vīzu noteikumi un man nācās gudrot, kur nu pavadīt laiku, tad kopā ar doktoru Robertu Rozīnu (*Robert Rosin*) nolēmām, ka laiks jāizmanto lietderīgi. (Dr. R.Rozīns – Konkordijas semināra pasniedzējs, daudzkārt lasījis lekcijas arī Latvijā, vismaz daļai bīķeriešu nu jau pazīstams arī personīgi. – *G.B.*) Tas ir, ja nevaru mācīt Krievijā, tad varu mācīt kādā citā valstī. Pamazām esmu iesācis vadīt apmācības gan Kirgizstānā, gan Mongolijā, gan Gruzijā. Gatavoju cilvēkus, kuri varētu Evaņģēlija vēsti nest tālāk savas tautas vidū. Šoruden lasīšu lekcijas par Jāņa Atklāsmes grāmatu arī Odesā, Ukrainas Luteriskās baznīcas seminārā.

Guntars. Izklausās, ka centies mācīt visur, kur vien tas iespējams.

Metjū. Jā, kur vien mani ņem pretī, tur ar prieku mācu. Mācība jau ir tas, kas mums, luterāņiem, ir, bet kā citiem trūkst, – skaidra izpratne par Svētajiem Rakstiem un gandrīz 500 gadus ilga pieredze, mācot cilvēkiem Dieva vārdu. Šie dārgumi ir uzticēti mūsu baznīcai; tādu nav nedz katoļiem, nedz pareizticīgajiem, nedz protestantu baznīcām. Īpaši valstīs, kur kristietība vēl tikai sakpojas, var novērot, ka sākumā cilvēki var aizrauties ar "roku vicināšanu" vai kādām citām blēņām (domātas dažādas brīvbasnīcas un harismātiskās kustības – *G.B.*), taču tad pienāk brīdis, kad katram patiesam Dieva bērnam gribas kārtīgāku barību, baudīt Dieva vārda patiesību, pieaugt izpratnē. Šajā ziņā katehēzes nodarbības ir labākais, kas var būt. Man ir nācies sastapties ar krietniem, dievbijīgiem kristiešiem no citām konfesijām, kuri, iepazīnuši Luteru katehismu, saka, ka viņi jau tai virzienā ir ticējuši, taču nekad nebija sastapuši ticības patiesības tik skaidri un saprotami formulētas.

Bīķeri, Herders un citi

Aleksandrs Bite

Šogad Pļaujas svētkos mēs svinam mūsu dievnama 244. dzimšanas dienu, un, mūsu dievnama dzimšanas dienu pieminot, būtu īstais brīdis izstāstīt stāstu par kādu izcilu vīru, kas bija saistīts ar pašiem Bīķeru baznīcas pirmsākumiem, – par Johanu Gotfrīdu Herderu.

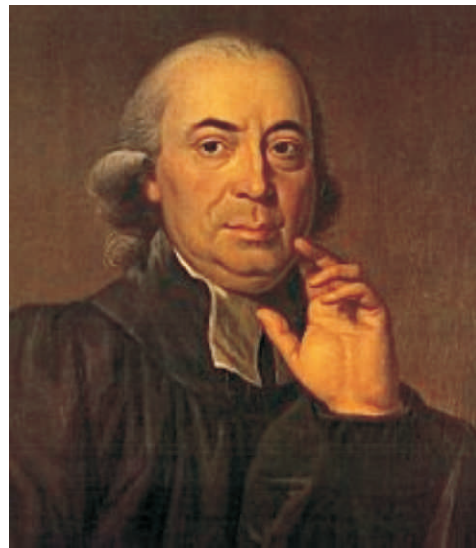
Vērtējot pēc atrašanās vietas un nozīmīguma, Bīķeru baznīca atrodas stipri nomaļus no lielās vēstures un arī no nozīmīgajiem pasaules, Latvijas un pat Rīgas ceļiem. Tomēr ir arī kāds cits skatījums un vērtējums – mūsu dievnama tapšana un pirmsākumi ir neparastā veidā iesaisti lielajā pasaules vēsturē, un tikai rūpīgam vērotājam pamanāmi smalkie pavedieni, kas sniedzas no mūsu dievnama līdz pat būtiskiem, nozīmīgiem vēstures notikumiem.

18. gadsimta otrā puse bija ļoti interesants un neparasts laiks visā pasaulē, kas spilgti atklājās arī šeit – mūsu Rīgā un Pierīgā. Ticības lietās tas bija ļoti smagu pārbaudījumu un cīņu laiks. Racionālisms un apgaismība, kas pārņēma tālaika cilvēku prātus, nāca ar blīvu un intensīvu dažādu ideju pieteikumu, ka šķita, teju, teju sagraus tradicionālo evaņģēlisko ticību un dievbijību. Tika apšaubīts un noliegts viss pārdabiskais un "zinātniski" neizskaidrojama Bībeles tekstos, un kristīgajai ticībai aizvien vairāk tika ierādīta vienkāršās tautas audzinātājas un paklausībā turētājas loma, kurpretim augsti izglītotie aizvien augstāk un augstāk lidenājs cilvēciskā prāta un gara "augstumos".

Arī tie, kas pretojās tā laika valdošajai noskaņai – pacelt cilvēka prātu par visu lietu soģi un vienīgo izvērtētāju –, krita otrā galējībā: meklējami pretsvaru un atbalsta punktu savās jūtās un sirds nojausmās, tie dedzīgi cīnījās pret luteriskās baznīcas "mirušajām dogmām" – t.i., pret visu, kas skar mūsu mācības būtisko saturu.

Šī šķietamo pretmetu cīņa un sāncensība raksturo arī mūsu apskatāmo laiku – 1760.–70. gadus Rīgā, jo, lai gan mūsu dievnams atrodas ārpus toreizējās Rīgas robežām, tas tomēr tika būvēts arī kā piederīgs Rīgai, – par to liecina Rīgas ģerbonis virs baznīcas durvīm.

1764. gadā Rīgā ierodas kāds jauns un visai daudzsološs cilvēks – Johans Gotfrīds Herders. Viņu uz Rīgu ataicinājis toreizējais Domskolas rektors Johans Gothelfs Linders, un divdesmitgadīgais Herders kļūst par Domskolas skolotāju un pilsētas bibliotēkas bibliotekāru (viņa pārziņā – filozofijas, jurisprudences un filoloģijas nodaļas), vienlaikus viņš ir arī adjunkts Jēzus draudzē un no 1767. gada – Sv. Ģertrūdes draudzē. Šādi augstai uzticībai, kas viņam uzreiz tika izrādīta, ir

sava priekšvēsture.

Johans Gotfrīds Herders piedzima 1744. gadā Morungenas pilsētā, Austrumprūsijā. Viņa tēvs bija skolotājs un vietējās draudzes zvaniķis. Ģimene bija samērā trūcīga, Johanam Gotfrīdam bija smagi jāstrādā, lai varētu turpināt mācības. Sākumā viņš, kāda krievu ķirurga iedvesmots, devās mācīties medicīnu uz Kēnigsbergu, taču pēc pirmā anatomikuma apmeklējuma viņš sapratis, ka medicīnai nav piemērots, un turpat Kēnigsbergā nolēmis studēt teoloģiju.

Jau 18 gadu vecumā viņa enciklopēdiskās zināšanas un talanti izraisījuši vispārēju apbrīnu. Stāsta, ka Herders neesot spējis paiet garām namiem, pa kuru logiem viņš redzējis kādas grāmatas; viņš tūdaļ gājis iekšā un no pavisam nepazīstamiem cilvēkiem tās aizņēmis izlasīšanai. Jau studiju laikā viņš parādījis sevi kā apdāvinātu oratoru un pedagogu. To pamanīja un novērtēja tālaika Kēnigsbergā dzīvojošie dižgari – Imanuels Kants (1724–1804) un Johans Georgs Hāmanis (1730–1788). Ar Hāmani Herderu turpmāk saistīja mūža draudzība un cieši kontakti. Iespējams, ka Hāmanis, kas jau agrāk bija strādājis Rīgā un Vidzemē, bija arī viens no tiem, kas sekmējis Herdera pārcelšanos uz Rīgu (arī pats J.G. Hāmanis pārcēlās uz Jelgavu).

Herdera attiecības ar I. Kantu veidojās citādas – vēlākajos gados viņš kļūst par Kanta – sava laika ietekmīgākā filozofa – ievērojamāko oponentu. Herders saraksta *Tīrā prāta kritikas metakritiku* (1799) un citus darbus, kuros cīnās ar Kanta strikto racionālismu. Šīs cīņas vērotāji to gan nosauc par "rozes cīņu ar akmens blūķi", kur Herders tiek skatīts kā roze, bet Kants – kā akmens blūķis; rezultātu, protams, nav grūti paredzēt. Taču tas notiek vēlāk. Mūsu apskatāmajā posmā Rīgā 1764. gadā ierodas divdesmitgadīgais Herders, kuram, vēl jaunam un daudzso-lošam esot, Kants raksta: "*Vērojot*

Jūsu talanta straujo attīstību, es ar prieku paredzu, ka iestāsies brīdis, kad radošais gars, kuru uz priekšu virzīs vairs ne tik daudz jaunības kvēle, sasniegs, saglabājot izjūtu bagātību, to mieru un līdzsvaru, kas it kā iemieso filozofa vērojošo dzīvi – pilnīgu pretstatu tam, ko sludina mistiķi. Izejot no tā, ko par Jums zinu, es noteikti ceru, ka tāda stadija iestāsies Jūsu talanta attīstībā, – šāds dvēseles stāvoklis vairāk nekā kas cits noderīgs gan tam, kas ar to apveltīts, gan arī pasaulei kopumā."

Herders un Bīķeru baznīca

Rīgā jaunais un daudzsološais Herders ātri vien iemanto vietējo aristokrātu, inteliģences un citu pilsētas ievērojamāko ļaužu interesi un kļūst ļoti populārs, īpaši kā sprediķotājs. Tālaika Rīgas augstdzimušo un ietekmīgo iecienīta vasaras dzīves un atpūtas vieta bija Juglas ezera apkaime, kur viscaur gar ezera krastu bija saceltas vasaras muižiņas (Jūrmala tolaik bija tikai nomaļa zvejnieku dzīves vieta). Augstākajā sabiedrībā uzņemtais jaunais Herders kļūst par gaidītu viesi šajā apvidū – Rīgas Lielās Gildes eltermaņa jeb vecākā Ernesta Heidefogela muižā Grāvenheidē, kas atradās tagadējās Ūdeļu ielas pašā galā, viņš, iespējams, pavadīja savas skaistākās dienas Rīgas periodā (1764–1769).

Jāpiezīmē, ka vēl pirms došanās uz Rīgu Herderu sāk vajāt grūtsirdības lēkmes. 1764. gada augustā viņš raksta: "Mana poēzija ir izsīkusī. Bezdelīga, kas nevar dziedāt, mācās būvēt ligzdu." Šādā sirds noskaņojumā – mācīties būvēt ligzdu – Herders ierodas Rīgā, un nebūtu domājams, ka darbs ar apputējušajiem folianti, kas paņēma lielāko daļu no viņa laika, varētu viņu no šīs grūtsirdības izraut. Viņš pats par to raksta 1766. gadā: "Kad ieeju bibliotēkā, kur zirnekļu tikli klāj vecās grāmatas, mani pārņem tikpat grūtsirdīgs noskaņojums kā ķēniņam Dārijam, uzlūkojot savus karavīrus. Nabaga folianti, kas tikāt rakstīti lasītājam, kur ir jūsu publika? Tikai klusās un neatlaidīgās kodes."

Tieši uzturēšanās Grāvenheides muižā un tās gleznainajā apkārtnē un draudzība ar krietniem un laipniem ļaudīm, kas mīt Grāvenheidē un citās netālajās vasaras muižās, ir kā balzams viņa noskumušai sirdij. Par to liecina Herdera dzejolis, kas veltīts Grāvenheidei:

*Ir Grāvenheide vieta laba,
Kaut nav tā dievu mājoklis,
Bet nevainīgi smaida daba
Un aci iepriecē tur viss.*

*Kad debesis mirdz rieta krāsās skaistās,
Ceļš man uz ezeru!
Kad sidrabasā pļavas laistās,
Ceļš man pa aleju!*

(*Turpinājums 4. lpp.*)

(Turpinājums no 3. lpp.)

*Kad saule augstu pakāpusies,
Es mežā patveros;
Kad vakarkrēsla nolaidusies,
Pie draugiem ciemojos.*

*Šeit varu es kā karalisku rotu
Vīt rožu vainagus;
Šeit jūtu savu dzīvi atjaunotu
Un prātus veldzētus.*

*Ne ar kādu naudu
Šis prieks nav atsverams,
Šeit draudzību es baudu,
Ko uzticīgi dāvā man šis nams.*

(Atdz. Valdis Bisenieks)

Herdera uzturēšanās laiks Grāvenheidē sakrīt ar brīdi, kad dzimst iecere celt Biķernieku jeb Biķeru baznīcu – tuvākajā apkārtnē nebija dievnama, un atpūtnieki no Rīgas, kas vasaru dzīvoja Juglas ezera apkaimē – Grāvenheidē, Zelustes muižā, Strazdumuižā, Vaivados, Odiņu, Lapiņu mājās vai citur –, bija atrauti no baznīcas un dievkalpojumiem, kas tālaika cilvēkiem bija neatņemama dzīves sastāvdaļa.

Draudze šajā apkārtnē, protams, bija jau sen – kopš 1654. gada –, taču tās koka dievnams, kas bija celts 1699. gadā un atradās pie Sunīšu ezera, bija Ziemeļu kara (1700–1721) laikā nodedzināts un tā pulcējās kādās zemnieku mājās. Domājams, ka tieši Grāvenheidē ap 1765. gadu radās doma celt jaunu dievnamu pie ceļa no Juglas ezera uz Rīgu, jo muižas īpašnieks un Herdera draugs Rīgas Lielās Ģildes eltermanis Ernests Heidefogels ir bijis dievnama celšanai nepieciešamo ziedojumu vācējs, celtniecības darbu vadītājs un vēlāk – arī pirmais draudzes priekšnieks! Viņam izdevās ne vien savākt 1000 zelta dālderus, bet arī atrast vēl 67 ziedotājus Juglas vasarnieku un vietējo zemnieku vidū, kas uzdāvina dievnama celšanai un aprikošanai nepieciešamās lietas. Nozīmīgs apstāklis mūsu dievnama tapšanā būs bijis arī ķeizarienes Katrīnas II (Lielās) viesošanās Rīgā 1765. gadā, jo jaunuzceltajai baznīcai tiek piešķirts Sv. Katrīnas vārds par godu ķeizarienei. Katrā ziņā arī viņas augstībai bija sava nozīme pie baznīcas tapšanas, jo neviena "citticībnieku" (t.i., ne pareizticīgo) baznīca nevarēja tikt uzcelta bez ķeizarienkāses majestātes atļaujas, un Katrīna II bija šādu atļauju devusi – iespējams, savas vizītes laikā Rīgā.

Jādomā, ka svarīga loma dievnama celšanas ieceres dzimšanā un īstenošanā bija arī Herderam, kas bija nozīmīga garīga autoritāte Juglas ezera vasarnieku, proti, Rīgas ievērojamo ļaužu, vidū. Par to, ka Herders Biķeru baznīcas tapšanas notikumos nebija nekāds malā stāvētājs, liecina tas, ka viņš, Grāvenheidē dzīvodams, ir sacerējis vārdus kantātei jeb dziesmu skaņai, kas tika svinīgi atskaņota jaunuzceltā dievnama

iesvētīšanas dievkalpojumā 1766. gada 1. oktobrī. Vārdi sacerēti vāciski, bet svinīgajam brīdim par godu tika iztulkoti latviešu valodā. Mūziku šai kantātei sacerēja komponists amatieris Daniels Boetifers, un dievnama atklāšanas dienā to atskaņoja Juglas vasarnieku kopa.

Kantātes ievada daļas solo dziedājumam Herders sarakstījis šādus vārdus: "Še, kur papriekš viens smilšu kalniņš bij", / gar kuru Jēzus ganāms pulks izklīde, / še – drebiet kristīgi! ir svēta zem! / Dievs pats, priecājieties!, izvēlējās šo namu / mūžam, kā nu. – Še ir Tā Kunga ēka! / ko daudz[i] gan vēlējās], bet ne redzēja, / ko mirdami ar iekš beidzamām karstām nopūtām/ priekš bērnu bērniem par mantošanu lūdze, / tā stāv! – Jūs, brāļi, pielūdzat! – / Še ir Tā Kunga ēka! / Še, tēvi, jūsu bērnu bērnus / pabaro mācība, tas prieka piens. / Caur Dieva pērkona vārd' top tas drošs blēdnieks/ pamodināts, atgriezts / un nikniem par priekšzīmi/ caur Jēzus mokām glābts."

Tā arī līdz šai dienai tolaik uzceltais dievnams Dievam par godu kalpo šim augstajam mērķim!

Turpmākajā laikā – līdz 1769. gadam, kad Herders dodas projām no Rīgas – viņš vairākas reizes sprediķo jaunuzceltajā baznīciņā. Tā mēs, biķerieši, varam pieminēt J. G. Herderu kā vienu no mūsu draudzes un dievnama veidotājiem un atbalstītājiem.

Herders un Krišjānis Barons

Herdera viesošanās laiks Grāvenheidē ir vēl arī citādā veidā nozīmīgs visai latviešu tautai. Par savu lielāko garamantu, ar kuru mēs izceļamies citu tautu starpā, mēs vienmēr esam uzskatījuši mūsu tautas poēziju un dziesmas. Šajā sakarā mēs cildinām Krišjāni Baronu kā tautas garamantu apzināšanas dižo celmlauzi. Protams, mēs atceramies arī citus savus dižos tautiešus (un ne tikai), kas veicinājuši šo lielo darbu. Taču plašākam lokam ir palicis nepamanīts fakts, ka tieši Herderu mēs varam uzskatīt par pirmo, kas ar augstiem atzinības vārdiem ir cēlis gaismā, vācis un apkopojis šos mūsu tautas dārgumus un kļuvus par paša termina *tautasdziesma* tēvu un popularizētāju. Turklāt, kas būtu īpaši nozīmīgi mums, biķeriešiem, tieši mūsu tēvi

– 18. gs. biķerieši – iespējams, ir bijuši vistiešākie Herdera ierosinātāji šinī ziņā, svinēdami Jāpus Liepkalnā – iepretī Grāvenheidē!

Vēsturnieks Arveds Švābe uzskata, ka tieši Grāvenheidē Johans Gotfrīds Herders guvis iespaidus par "latviešu Jāpu svētku sinkrētisko tautas mākslu ar dejām, kora dziesmām un ugunīm". Viņš ir sajūsmā par "seno savvaļas (wilder) dziedāšanas, ritma, diešanas dzīvajiem reliktiem dzīvā tautā", ko Rietumu (vācu) civilizācija vēl nav paguvusi "sakropļot" pēc sava ģimja un līdzības. Visu vēlāko laiku latviešu nacionālās atmodas veicinātāji (sākumā tieši, pēc tam pastarpināti – t.i., citēdami savus priekšgājējus) ir pastāvīgi atsaukušies uz Herderu un, kā norāda pētnieki, popularizēdami tautas garamantas, ir viņu pastāvīgi citējuši un pārfrazējuši, atkal un atkal smeldamies no viņa ierosmi un entuziasmu.

Herdera dziļā pietāte pret tautisko poēziju un dziesmām nav tikai romantiķa mirkļa izjūtas un sajūsma par visu skaisto un isto, bet pamatojas viņa filozofiskajā izpratnē par cilvēku, valodu un nāciju un cilvēci. Herderu droši var uzskatīt par nacionālā romantisma paradigmas izveidotāju Eiropas un visas pasaules domāšanā 19. gs., kurai ir ietekme arī mūsdienu kontekstā, (to mazliet atklāsim sadaļā *Herders un Eiropas Savienība*). Viņa uzskatos šajā jautājumā izceļamas četras svarīgākās idejas: 1) ideja par dabiski veidojošos nacionālo savdabību – tautas garu, dvēseli, kas īpaši izpaužas tautas dzejā; 2) ideja par tautas dziesmu ciešo saistību ar tautas vēsturi, jo šī vēsture tajās atspoguļojas; 3) ideja par nāciju kā organisku kopību, kam ir sava dabiski izveidojusies unikāla dvēsele jeb tautas gars; 4) ideja par visas civilizācijas progresu, kas panākams vienīgi, katrai tautai attīstoties saskaņā ar savas dabas doto raksturu; tikai tā tiek nodrošināta cilvēces daudzveidība.

Lai gan mēs varētu Herderu saukt arī par latviešu tautasdziesmu pētniecības celmlauzi, kas vismaz 100 gadus pirms Krišjāņa Barona veica nozīmīgu ieguldījumu to pētniecībā un popularizēšanā, tomēr par īstu pētniecību vārda pilnajā nozīmē to nevar saukt, jo Herders vairāk vadījies no saviem vispārīgajiem priekšstatiem un iepriekšpieņēmumiem par vienkāršās jeb nemācītās tautas kultūru; latviešu valodu Herders nav pratis. 1766. gada decembra vēstulē draugam, skolotājam un izcilajam filozofam Hāmanim Herders rakstīja: "*Latviešu valoda – to jau sen varēju sākt*

Pārdomas par draudzes nometni

Sandra Grunde

Kas ir Sinajs

Šajā vasarā atkal ar prieku pulcējāmie Biķeru draudzes vasaras nometnē, kas šogad notika no 10. līdz 14. augustam viesu namā "Vējavas" – Salacgrīvas novadā, pie jūras. Draudzes vasaras nometne tiek organizēta jau vairākus gadu, un tai ir dots zīmīgs nosaukums Sinajs – tā kalna vārdā, kur Dievs caur Mozu deva bauslību savai tautai. Nometnes mērķis ir izzināt kristīgās dzīves pamatus, Svētos Rakstus, un satuvināt draudzes locekļus. Katru gadu ir noteikta tēma, par kuru mūsu mācītājs A.Bite lasa lekciju ciklu, un mums, draudzes locekļiem, ir iespēja uzdot jautājumus un diskutēt. Jau trešo gadu nometnes tēma ir baušļi, šogad runājām par 8.–10. bausli. Katrs bauslis un ar to saistītie jautājumi tiek izrunāti dziļi un plaši, aptverot visas dzīves sfēras.

Kāpēc jādodas uz vasaras nometni

Kāpēc tad jādodas uz vasaras nometni, kas ilgst 5–6 dienas – prom no mājām, ja var apmeklēt Bībeles stundas vai katehēzes nodarbības tepat Rīgā, nākot uz Biķeru dievnamu? Protams, Bībeles stundas un katehēzes mums katram ir svarīgas. Bet vasaras nometnei ir vairākas priekšrocības – tā ir iespēja izrauties no ikdienas rūpēm un patiesi pievērsties Dieva vārdam. Dzīvojām skaistā vietā, mūs ēdina četrreiz dienā. Mācības vasaras nometnē, ja tā var teikt, ir ļoti kvalitatīvas no klausītāja puses. Tam visam klāt vēl sadraudzība – izdevība pabūt ilgāku laiku kopā ar draudzes locekļiem, – te mēs neesam tikai svētdienas kristieši.

*Aijas Krūmiņas vadībā tika noausti
brīnišķīgi lakati, ko mēs noteikti varēsim
skatīt dievnāmā, tiklīdz manīs tuvojamiēs
ziemu.*

Bībeles stunda. Mazuļi tepat, lielākie bērni – Svētdienas skolā.

Ieguvums

Šo nometnes laiku izjūtu kā lielu ieguvumu – tieši vasaras nometnēs esmu apguvusi praktisko kristietību, t.i., prasmi ieviest kristīgās vērtības, domāšanu savā un savas ģimenes dzīvē, izmainīt ikdienu. Esmu kopā ar savu ģimeni un draudzes locekļiem. Īpaši tuvs man ir katehēzes cikls, baušļu lietojums ikdienas gaitās. Esmu mainījusi savu skatījumu uz dzīvi un tās kārtību. Ļoti palīdz baušļu trīs galvenie lietojumi – (1) politiskais lietojums, kas ārēji ierobežo ļaunumu, atalgojot tos kas dara labu; (2) atmaskojošais lietojums jeb spogulis, kas mudina cilvēku nožēlot grēkus un tā vada pie Kristus; un (3) bauslība kā karte ceļotājam – tā rāda, kā mums dzīvot Dievam tīkamu dzīvi.

Vasaras nometnē uzkrātais manī darbojas ilgu laiku. Paralēli lekcijām pieaugušajiem notika arī nodarbības bērniem. Mani bērni to ar prieku atceras un jau gaida nākamo nometni. Īpaši mani kā māti iepriecina tas, ka dzirdu savus bērnus runājam par kristīgām lietām. Tādēļ kristīgās sadraudzības piemērs, ko varu parādīt saviem bērniem, man ir ļoti svarīgs, un vienīgā vieta, kur to tik plaši var redzēt, ir draudzes nometne.

Aicinājums

Ir jau zināms laiks nākamā gada nometnei – tas ir 9.–13. augusts. Visi esat laipni aicināti piedalīties; jaunaļiem draudzes locekļiem tas, šķiet, būtu īpaši noderīgi. Lūdzam pieteikt atvaļinājumus un iepļānot šo laiku draudzes vasaras nometnei!

Draudzes mājaslapā www.bikerudraudze.lv ir iespēja noklausīties nometnes lekciju audio ierakstus un apskatīt fotogrāfijas.

Laulības

2010. gada 3. jūlijā salaulāti
Jānis Butevics un Ieva Baumanē

10. jūlijā
Andris Rēķis un Zane Zaļkalne

16. jūlijā
Mārcis Paulovičs un Santa Bērziņa

24. jūlijā
Uldis Karstais un Ieva Vilgerte

18. septembrī
Ģirts Zalcmanis un Dzintra Bušmane

*.. cilvēks atstās tēvu un māti un
pieķersies savai sievai; un tie divi būs
viena miesa. – Tā ka tie vairs nav divi,
bet viena miesa. Tāpēc, ko Dievs
savienojis, to cilvēkam nebūs šķirt.*

(Mt. 19:5–6)

*Bet pāri visam tam lai ir mīlestība, kas
visu sasien kopā pilnībā. Jūsu sirdīs lai
valda Kristus miers. Tam jūs esat
aicināti, lai kļūtu kā viena miesa; esiet
pateicīgi!*

(Kol. 3:14–15)

BIKERU DRAUDZES AVĪZE

Redakcija:
Biķernieku 146, Rīga, LV-1079
e-pasts: bikeru.avize@e-apollo.lv
(C) Biķeru evaņģēliski luteriskā draudze

Rakstiet un jautājiet!

Intervija

(Turpinājums no 7. lpp.)

padarbībā gājām uz netālo Krapes luterāņu baznīcu, lai piedalītos svētku dievkalpojumā. Dievkalpojumi šajā baznīcā turpinājās arī padomju laiku sākuma posmā, bet tad pienāca brīdis, kad draudzei pēkšņi atsavināja baznīcas ēku. Tā tika pamesta un izdemolēta.

Tā kā mana turpmākā darba dzīve bija saistīta ar valodniecību, tad varu teikt, ka cieņu pret līdzilvēku, kuru ieaudzināja jau skolā, lieliski raksturo sveicinājuma vārdi.

"Mūsdienu valodā sveicinājuma vārdi ir gan tādi, kurus lieto gadsimtiem ilgi un lieto joprojām, gan tādi, kuri laika gaitā zuduši no aktīvā vārdu krājuma. [...]

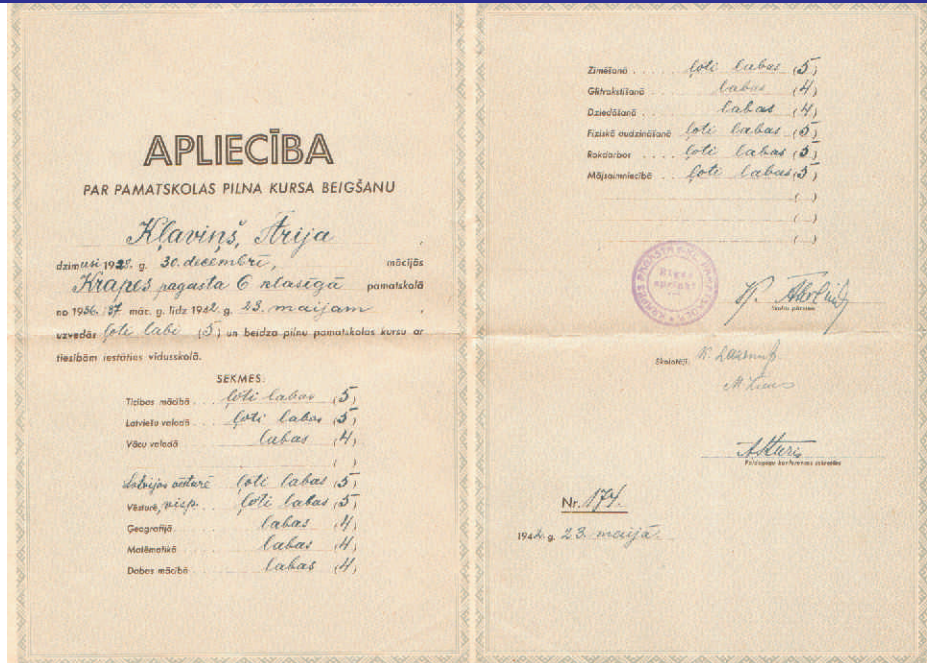
Par retāku atsveicināšanās vārdu mūsdienās ir kļuvis visos diennakts posmos izmantojamais teiciens *ardievu!*, kas pēc Otrā pasaules kara, valdot komunistiskajam režīmam, tika skausts. [...] Latvijā pirms padomju laika arī skolēni katru dienu, atsveicinādamies no skolotāja vai cita cilvēka, sacīja: "Ardievu!" Vēlāk, padomju varas laikā, skolās bija atļauts teikt tikai: "Uz redzēšanos!" Tā pamazām *ardievu!* tika izskausts gan kā ikdienas atsveicināšanās vārds, gan kā neaizstājams sveiciens, atvadoties uz ilgāku laiku..

.. dievbijīgais, pieklājīgais atsveicināšanās vārds *ardievu!* mūsu valodā gājis mazumā. Tagad tam stabila vieta palikusi galvenokārt kā pēdējo ardievu teicienam, atvadoties no mirušā.

Joprojām atsveicināšanās vārdu *ardievu!* lieto arī kristīgo draudžu mācītāji, individuāli

Finanšu atskaites

2010. gada maijs	
Atlikums uz 1. maiju	17058,12
IENĀKUMI	
Ziedojumi: no kolektēm	1944,57
dr. nod.	263,-
vispārējām vajadzībām	160,-
mērķa ziedojumi	280,-
diakonijai	71,44
Mājokļu vides departaments (elektrība kapiem)	57,59
KOPĀ	2776,60
IZDEVUMI	
Saimnieciskie (t.sk. BDA - 202,07; ģp. vērt. 250,-	
Biķernieku 121 remontam - 31,57)	538,76
Algas	1751,04
Soc. nod.	500,33
Ienākuma nod.	314,49
Avanss saimnieciskām vajadzībām	590,-
Lattekom pakalpojumi	9,64
Latvenergo pakalpojumi	58,94
Swedbankas pakalpojumi	11,10
Mega Sargs	24,20
LMF	64,28
Valsts Zemes dienestam	27,-
Biķeru namturim	543,80
Avanss par vasaras nometnes telpu īri	200,-
KOPĀ	4777,62

atsveicinoties no kāda savas draudzes locekļa. Jāpiebilst gan, ka daudzi kristieši, vairīdamies no tā, ka atsveicināšanās vārdu *ardievu!* varētu uztvert kā pēdējās atvadas, atsveicinās, sakot: "Ar dievpalīgu!" Pret to, protams, nekas nav iebilstams.

Mūsdienās no latviešu valodas lietotāju aktīvā vārdu krājuma ir zudis tāds cilvēcisks sveicinājums kā *Dievs palīdz!* To gadsimtiem ilgi latvieši teikuši darba darītājam uz lauka vai mājā, vēlēdami Dieva palīdzību, svētību un veiksmi. Padomju laikos ieteica dievpalīga vietā sacīt *veiksmi darbā!*, *labu veiksmi!*, kas tā īsti tomēr nav ieviesies. [...] Bet pēc Latvijas valstiskās brīvības

atgūšanas, kad no Dieva vārda vairs nav jāvairās, sveicinājums *Dievs palīdz!* diemžēl ir kļuvis par retumu. Tagad ceļmalā sastaptam siena plāvējam vairums iet garām klusēdami."*

Bet tie jau bija citi laiki, kad bērniem Dievatziņu mācīja ne tikai mājās un baznīcā, bet arī skolu mācību programmās bija ietverts tāds mācību priekšmets kā ticības mācība un arī tautai un valstij būtiskais mācību priekšmets – Latvijas vēsture. ᠑᠙᠓᠗

Ar Dr. philol. Āriju Ozolu sarunājās Eva Lūse

* Ozola, Ā. Pārdomas par sveicinājuma vārdiem gadsimtu gaitā. Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi, Nr. 5. Rīga: Latvian valodas aģentūra, 2010. 37.–38. lpp.

2010. gada jūlijs	
Atlikums uz 1. jūliju	8020,84
	20189,50
IENĀKUMI	
Ziedojumi no kolektēm	1161,16
laulību kolekte	20,-
dr. nodeva	81,20
vispārējai lietošanai	700,-
diakonijai	282,48
avansa atmaksa	200,-
iemaksas par nometni	177,25
aizdevuma atmaksa	55,65
Valsts Aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs	1787,12
KOPĀ	4464,86
IZDEVUMI	
Saimnieciskie (t.sk. Kristību apliecības: 95,59)	119,82
Algas	1136,02
Ienāk. nod.	702,73
Soc. nod.	1059,78
Avanss remontam	500,-
Lattekom pakalpojumi	9,85
Latvenergo pakalpojumi	167,05
Rīgas ūdens	24,60
Nodeva LELB	2040,50
Swedbankas pakalpojumi	10,10
Mega Sargs	24,20
Diakonijā: zāles	22,82
pabalsts	30,-
citiizdevumi	25,-
KOPĀ	5872,47
Atlikums uz 1. augustu	6613,23
Depozīts EUR	20414,94

Draudzes vēsture

mācīties, ja man būtu kaut vismazākā vēlme., un kļūt par lauku mācītāju – vēl jo mazāk [vēlmes]."

Savā mācītāja pienākumu izpildes laikā Herderam nebija saskares ar latviešu draudzi. 1770. gada 21. novembra vēstulē draugam no Kēnigsbergas laikiem un grāmatizdevējam Hartknoham viņš minēja savu "*latviešu un igauņu pasaules nezināšanu*" kā iemeslu vājajam izredzēm iegūt uz Vidzemes ģenerālsuperintendenta amatu sakarā ar šā amata līdzšinējā izpildītāja Jakoba Andreasa Cimmermaņa nāvi.

Šis apstāklis diezgan labi raksturo Herderu – viņš parasti vadījās vairāk no savas nojausmas un filozofiskajiem iepriekšpieņēmumiem, nevis pamatojās konkrētā lietu un parādību pētniecībā.

Herders un Darvins

Nav daudz pasaules vēsturē vīru, kuru dzīve un darbošanās varētu tikt skatīta tik daudzos visaugstākā līmeņa idejiskās ietekmes virzienos kā Herders. Ir savādi apzināties, ka mācītājs, kam Doma baznīcas priekšā uzstādīts pieminēklis, ir vistiešākajā veidā saucams par evolūcijas teorijas tēvu. Un, lai gan šo teoriju jau gadu desmitiem māca skolās visā pasaulē, tomēr tikpat kā neviens šajā sakarā neko nezina par tādu vīru kā Herders.

Ieklausīsimies Herdera sacītājā: "Visā, kas rodas uz mūsu zemes, valda augšup ejošas formas un spēki. Organizācijas forma pilnveidojās no akmens līdz kristālam, no kristāla līdz metāliem, no metāliem līdz augiem, no augiem līdz dzīvniekiem, no dzīvniekiem līdz cilvēkam; attīstības gaitā dažādojās dzīvo būtnu spēki un tieksmes, līdz beidzot visi šie spēki un vēlmes tik vispusīgi apvienojās cilvēka tēlā, cik vien viņš bija spējīgs ietvert tos sevī. Virkne turpinājās līdz cilvēkam un pie tā apstājās; mēs nezinām nevienu būtni, kas būtu pilnīgāka par cilvēku, kas būtu daudzveidīgāk un smalkāk darināta, – cilvēks iemieso sevī augstāko veidojumu, kāds spējis attīstīties uz mūsu Zemes."

Herders vienā teikumā ir kodolīgi aptvērīs visu ar evolūcijas teoriju saistīto problēmu loku, kas skar evolūciju gan nedzīvajā, gan dzīvajā pasaulē. Darvins rakstīja par evolūciju dzīvajā dabā, viņa sekotāji mēģināja aprakstīt dzīvības izcelšanos, bet Herders ar vieglu roku raksta: "Organizācijas forma pilnveidojās no akmens līdz kristālam, no kristāla līdz metāliem, no metāliem līdz augiem" utt. Protams, tas atkal netiek pamatots kādā zinātniskā pētniecībā, bet Herdera paša nojausmā un filozofiskajos iepriekšpieņēmumos. Tikai mūsdienās, t.i., pēc vairāk nekā 200 gadiem, zinātnē sākusī izvirzīt kādas hipotēzes par evolūcijas iespējām neorganiskajā pasaulē.

Šis Herdera filozofiskās idejas, kas centrējas ap viņa tēzi: "Visā, kas rodas uz mūsu zemes, valda augšup ejošas formas un spēki", sauc par progresismu, un Herderu sauc par modernā progresisma tēvu. Viņa uzskats par kādiem augšupejošiem spēkiem, kuri valdot pasaulē, gan ir pretrunā ar otro termodinamikas likumu, kas ir viens no fizikas pamatlikumiem, un parastu dzīves novērojumu, kas apstiprina vienīgi to, ka pats no sevis viss tikai sabrūk, nevis veidojas. Tāpat tas ir pretrunā arī ar Bībeli – bet uzticību tās mācībai Herders taču bija solījis, būdams luterāņu mācītājs un vēlāk arī bīskaps!

Toties progresisma uzskats piešķir optimismu modernajam cilvēkam un dod viņam nesalīdzināma pārākuma sajūtu pār "primitīvajā un neattīstītajā" pagātnē dzīvojušiem senčiem. Un vai tā nav ļoti moderna sajūta? Jājaūtā gan arī – vai šī izjūta nav iluzora?

Protams, Herders nebija vienīgais, kuram tolaik bija šādi uzskati, arī citi viņa laikabiedri domāja līdzīgi, tas savā ziņā bija laikmeta gars (*Zeitgeist*). Vienā laikā ar Herderu, tiesa gan – Skotijā, dzīvoja arī kāda visai savdabīga persona – lords Monbodo. Viņš bija sava laika enciklopēdists un atzīta autoritāte daudzās dzīves jomās, t. sk. arī filoloģijā. Viņš sarakstīja pētījumu *Valodu izcelšanās un attīstība* (6 sējumi, 1773–1792), pirmo darbu zinātnes vēsturē, kurā izvirzīta teorija par cilvēka radniecību ar pērtiķi.

Mūsu apskatāmās tēmas sakarā īpašu ievēribu pelna fakts, ka šī darba pirmais izdevums vācu valodā – ar Herdera priekšvārdu! – tika iespiests Rīgā 1784. gadā. Liela Monbodo darba daļa ir veltīta tam, lai pierādītu, ka orangutāni un šimpanzes ir cilvēka sugas brāļi un ka vienīgais, kas tos atšķir no mums, ir valodas trūkums. Šis

Herdera pieminēklis Herdera laukumā Rīgā

trūkums, kā apgalvoja autors, esot izskaidrojams ar pērtiķu "primitīvo kultūru".

Pretēji Svētajos Rakstos pamatotajam uzskatam par valodu kā Dieva dāvanu cilvēkam kopš tā radīšanas brīža, Monbodo, balstoties uz rūpīgi vāktu ceļotāju nostāstu kolekciju, aprakstīja mežoņu ciltis civilizācijas neskartos nostūros, kuru primitīvais attīstības līmenis vēl neesot radījis vajadzību pēc artikulētas valodas. "Ne tikai vientuļi mežoņi," viņš rakstīja, "bet vesela tauta, ja tā to drīkst saukt, dzīvo bez runas valodas. Tā ir orangutānu tauta, kas apdzīvo Angolas karalisti Āfrikā un dažus Āzijas novadus." Zīmīgi, ka arī Herders uzskatīja, ka valodai ir cilvēciska, nevis dievišķa izcelsme: "*Tā bija cilvēka dvēseles vienošanās pašai ar sevi, un tik svarīga vienošanās, cik cilvēks bija cilvēks.*"

Savā pārliecībā par cilvēka izcelsmi no pērtiķa Monbodo nonāca pat pie visai ekstravaganta uzskata – ka arī visi cilvēki sākotnēji piedzimst ar asti, tikai vecmātes, kuras tās nogriež, esot slepeni sazvērējušās šo faktu nevienam neizpaust. Tas nu bija par daudz pat Monbodo erudīcijas, prāta un dīvainību cienītājiem! Doktors Semjuels Džonsons pēc ciemošanās pie Monbodo Skotijā teicis: "*Citi cilvēki, kuriem ir dīvaini uzskati, tos slēpj. Ja viņiem ir astes, viņi par tām nerunā. Bet Monbodo ir tikpat lepns uz savu asti kā vāvere.*"

Kad pēc daudziem gadiem Darvins nāca klajā ar savu evolūcijas teoriju, Herders bija jau līcis tai teorētisku pamatu un radījis labvēlīgu filozofisku vidi, bet viņa domubiedrs lords Monbodo jau bija saņēmis krietnu daļu izsmiekla par astainajiem pērtiķcilvēkiem. Daudziem Darvina laikabiedriem, kas bija jau ar šo savādo domu apraduši, radās šaubas: "Bet ja nu tiešām?"

Tā caur Herderu arī Biķeru dievnams un draudze ir īpatnējā veidā tikusi ieauستا vēstures audumā saistībā ar šo visiem zināmo strīdu par cilvēka izcelšanos, kas zinātnē turpinās vēl līdz pat šai dienai.

Herders un Eiropas Savienība

Apskatot Herdera idejas par nacionālo, kas raksturo ikvienas tautas savdabību un tās garu, un par *humanitāti*, kura raksturo visai cilvēcei kopīgo, nav grūti ieraudzīt, ka tās atkal ir kļuvušas modernas Eiropas Savienības kontekstā.

Eiropas Savienība, kas radusies kā pretspars ASV hegemonijai, ir izvēlējusies arī no ASV atšķirīgu nacionālo attiecību politiku. Sākotnējais ASV politiskais uzstādījums "nacionālā jautājuma" sakarā bija klasiskā "nāciju sakausēšanas krāsns" shēma, kas paredzēja vienotas amerikāņu nācijas izveidi – viena valoda, viena kultūra, viena vēsture. Laikam ritot, atklājās, ka šo modeli izdevies īstenot tikai daļēji – tautas, kas ieplūdušas ASV, ir izrādījušas lielu rezistenci pret šo "nāciju sakausēšanas

krāsni". Afroamerikāņi, latīņamerikāņi, aziāti un pa daļai arī eiropieši ir lielā mērā saglabājuši savu nacionālo identitāti jau vairāku paaudžu ritumā. Tas, protams, ietekmē "amerikāņu nācijas" monolītu.

Savukārt Eiropas Savienība jau no paša sākuma ir uzsverusi, ka tās prioritāte ir dažādo kultūru, reliģiju, nāciju un valodu dažādības saglabāšana. Eiropas Savienībā nav vienojošās oficiālās valodas – visu dalībvalstu valodas ir oficiālas. Tas, protams, ir apgrūtināši un dārgi, bet, kā uzsver ES nacionālās politikas veidotāji, tā ir Eiropas bagātība.

Mēs varam sacīt, ka šajā ziņā ES ir izvēlējusies sekot J.G.Herderam. Jau iepriekš tika pieminētas divas Herdera idejas, kas šajā sakarā ir būtiskas: 1) ideja par nāciju kā organisku kopību, kam ir sava dabiski izveidojusies unikāla dvēsele jeb tautas gars; 2) ideja par visas civilizācijas progresu, kas panākams vienīgi, katrai tautai attīstoties saskaņā ar savas dabas doto raksturu; tikai tā tiek nodrošināta cilvēces daudzveidība. Šīm divām lietām būtu nepieciešams pievienot arī trešo – atsevišķa indivīda īpašo vērtību, jo, pēc Herdera pārliecības, cilvēci kā tādu veido atsevišķu indivīdu ķēde: "Bet viss cilvēku dzimums eksistē tikai kā šāda indivīdu ķēde." Tāpēc cilvēks ir jāaudzina un jāizglīto, lai viss cilvēku dzimums progresētu pretī savam īpašajam mērķim – cilvēciskajai svētlaimei.

Eiropas Savienības Konstitūcijas preambulas projektā ir arī šādi vārdi: "[...] pārliecībā, ka Eiropas tautas, paliekot lepnas par savu nacionālo identitāti un vēsturi, ir apņēmušās pārvarēt senās robežšķirtnes un vienojušās ciešāk nekā jebkad agrāk veidot kopīgu likteni, pārliecībā, ka, šādi "vienota savā daudzveidībā" (united in diversity), Eiropa tām piedāvā vislabāko iespēju, pienācīgi ievērojot katra indivīda tiesības un apzinoties savu atbildību nākamo paaudžu un Zemes priekšā, iesaistīties šajā lielajā notikumā, kas padara to par īpašu telpu cilvēku cerībām..."

Šajā tekstā mēs skaidri redzam Herdera garu, itin kā viņš pats ar savu roku būtu rakstījis šos ES Konstitūcijas preambulas vārdus.

Herders un Kristus

Uz Herderu kā mācītāju un bīskapu varētu attiecināt dzejas rindas, ko par sevi rakstījis 19. / 20. gs. mijas savādnieks mācītājs Steiks: "Savāds rīts un savāds vakars, / Man ar Jēzu savāds sakars."

Lasot Biķeru draudzes iesvētībām veltīto kantāti, var rasties iespaids, ka Herders ir bijis visumā konservatīvs tālaika teologs. Ir pat izplatīts uzskats, ka savā Rīgas periodā viņš esot pieturējies pie luteriskās ortodoksijas dogmatiskās teoloģijas, no kuras vēlākos laikos norobežojās.

Tomēr Rīgas periodā mēs atrodam liecības arī par citādu Herderu. Savā atvadu sprediķī no Rīgas, ko viņš lasa 1769. gada 28.

maijā, Herders raksturo savu kalpošanu Rīgā ar šādiem vārdiem: "[...] *Atļaujiet tātad man, mani klausītāji, dot tādu kopsavilkumu par to ceļu, kuru iedams, esmu centies būt cilvēkiem noderīgs. [...] Tādējādi lielākā daļa manu iemīļotāko sprediķu, mani klausītāji, ir bijuši arī cilvēciski. Tie runā par to, kas ir mūsu īstenā sūtība šajos vai kādos citos apstākļos, izgaismo cilvēka lielisko specifisko iedabu, kādu tam radījis viņa Dievs visās tās priekšrocībās; ceļ gaismā to, ciktāl caur katru netikumu cilvēks pazemo sevi, cik daudz ar katru savas iedabas nekrietnību viņš sekmē paša nelaimei; parāda to, kādā mērā mēs paši veidojam savu laimi, ja paliekam uzticīgi savas iedabas dotumiem, padarām par noteicošo sevī prātu un sirdsapziņu, nepametam novārtā nevienu mūsu pienākumu un uzdevumu, ikvienā dvēseles darbībā pilnveidojam sevi; un tikai tad mēs varam pretendēt uz svētlaimi, ja Dieva un savas sirdsapziņas priekšā, visā mūsu sūtības un pienākumu apjomā ar visu sirds taisnīgumu un ikvienā rīcībā esam tādi, kādiem mums vajadzētu būt, – tikai tad mēs iegūstam tiesības uz svētlaimi. Tāda veida cilvēciskā matērija ir kļuvusi par man tīkamāko matēriju, un nevienš no maniem klausītājiem, kurš mani biežāk apmeklējis un, pastāvīgi apmeklējams, izrādījis labvēlību, cerams, neatradīs robus šajā cilvēcisko uzdevumu un svētlaimes katehismā."*

Te mēs redzam Herderu kā tipisku apgaismības laikmeta teologu, kas sevi neapgrūtinā ar Svēto Rakstu mācības atklāšanu saviem klausītājiem. Viņam pašam bija pietiekami daudz ideju, kas šķitušas svarīgākas par Kristus darbu un mācību. Viņš nesludināja saviem klausītājiem ticību un Evaņģēliju, bet tikai bauslību, darbus un cilvēka lielumu, jo uzskatīja, ka cilvēks ir labs un tam piemīt tikai kādi atsevišķi trūkumi, ko var ar bauslību labot. Tāpēc Herders mācīja, ka cilvēka svētlaimē mūžībā ir atkarīga vienīgi no viņa paša, nevis no Dieva pestījošās žēlastības.

Šīs idejas satuvināja Herderu ar tālaika slepeno pretvalstisko apvienību – brīvmūrniekiem, un 1766. gadā viņš ir ticis svinīgi uzņemts Rīgas ložā *Pie zobena* (*Zum Schwert*). Viņš arī aktīvi piedalījies ložas darbā un bijis tās sekretārs. Protams, tā toreiz bija arī modes lieta, tomēr – brīvmūrnieku dievs nekādā gadījumā nav Bībeles Dievs.

Arī Herdera filozofiskās idejas stāv tālu no kristīgas izpratnes par lietām. Tas reizumis ir apdraudējis arī viņa karjeru baznīcā, tādēļ viņš savus zinātniskos traktātus publicēja anonīmi un dumojās, ja kāds no viņa apjūsmotājiem vai draugiem ir tiši vai netiši izplāpājis, kas tad ir šo anonīmo darbu autors. "Tādiem plāpām vajadzētu pielikt mutei priekšā lielu pagraba atslēgu," viņš savam draugam Hāmanim šajā sakarā rakstīja. Protams, arī šāda divkosība neliecina par kristīgu stāju.

Nobeigums

Īsumā esam iepazinušies ar vienu no visu laiku izcilākajiem cilvēces prātiem, kam ir bijis tiešs sakars ar mūsu dievnamu un draudzi. No vienas puses raugoties, mēs varētu būt lepnī, ka arī mēs viņam līdzās varam tikt pieminēti. Taču no otras puses – daļa no tā, ko viņš ir darījis un mācījis, liek mums arī no viņa personas ar visu noteiktību norobežoties un priecāties, ka garīgā ziņā mēs daudzās lietās neesam viņa mantinieki.

Herders visdrīzāk varētu būt mums kā brīdinājuma piemērs tam, cik tālu pat ārkārtīgi apdāvināts cilvēks var aiziet no būtiskā, no Dieva dotā un mūžam paliekošā, ja viņš iet savu ceļu bez Dieva vārda gaismas, sekodams vienīgi sava vai sveša gara iedvesmojumam. Tas ir pārdomu vērts piemērs tam, cik lielu patiesu svētību cilvēks varētu būt nesis saviem līdzcilvēkiem, ticībā palikdams, un cik lielu jucekli apkārtējos var radīt apdāvināta cilvēka nomaldīšanās. ܡܪܝܡܐ

(Rakstā izmantoto darbu atsauces, lūdzu, skatieties draudzes mājaslapā.)

Kristības, iesvētības

2010. gada 8. maijā kristīta **Marta Celma**.

23. maijā kristīta **Kima Alise Butevica, Kristians Aleksis Butevics**, kristīts un iesvētīts **Artis Krastiņš, Jānis Butevics, Ieva Baumanē**, iesvētīti **Liene Ausekle, Edvards Raginskis, Ričards Ļucāns** un **Klāvs Kjaspers**.

6. jūnijā kristīts **Gusts Kalniņš**.

13. jūnijā kristīti un iesvētīti **Andris Rēķis** un **Zane Zaļkalne**, iesvētīta **Ilga Lipšāne**.

4. jūlijā kristīts **Jēkabs Krišs Viesturs Vēvers** un **Keita Kristiāna Šķipare**.

22. augustā kristīta **Gīta Laukšteine**, kristīta un iesvētīta **Sarmīte Lazareva**.

29. augustā kristīts **Rihards Allens**

12. septembrī kristīti **Kristers Beikmanis** un **Madara Svilpe**, kristīta un iesvētīta **Inga Miķelsone**, iesvētīts **Māris Grāvis** un **Jānis Jansons**.

Ar Viņa gādību mēs, kas ticam, esam iegājuši tai žēlastībā, kurā stāvam un teicam sevi laimīgus cerībā iemantot dievišķo godību. (Rom 5:2)
Audziet mūsu Kunga un Pestītāja Jēzus Kristus žēlastībā un atziņā! Viņam lai ir gods tagad un līdz mūžības dienai! (2Pēt 3:18)

Intervija

Saruna ar Biķeru draudzes locekli Āriju Ozolu

Ārija Ozola ienāca mūsu draudzē drīz pēc tās atjaunošanas un ir palikusi tai uzticīga. Savu mūžu Ārija ir veltījusi latviešu valodniecībai – viņa ir astoņsējumu "Latviešu literārās valodas vārdnīcas" līdzautore un redaktore, kā arī daudzu gan zinātnisku, gan populārzinātnisku rakstu autore, draudzes locekļiem vairāk pazīstama kā laikraksta "Latvijas Luterānis" literārā redaktore un ZA Teoloģijas terminoloģijas apakškomisijas locekle. Ārija aizvien ir darbīga – Latviešu valodas institūtā turpina strādāt leksikogrāfa darbā, rakstot šķirkļus "Mūsdienų latviešu valodas vārdnīcas" elektroniskajai versijai. Taču šoreiz mūsu saruna par citām lietām – par kristīgās ticības mācīšanu skolā.

Šobrīd atkal ir atsākušās diskusijas par iespējām mācīt Bībeli skolās. Jūs esat skolā gājusi tajā laikā, kad par to nevis diskutēja, bet darīja, proti, pirmās Latvijas brīvvalsts laikā jeb tā sauktajos Ulmanlaikos. Pastāstiet, lūdzu, par savu pieredzi un kā notika ticības mācīšana!

Manas skolas gaitas sākās 1936. gadā Krapes pamatskolā. Tā bija neliela skola tagadējā Ogres rajonā (pagājušajā gadā līdz ar mazo skolu likvidāciju arī Krapes pamatskola tika slēgta). Krapes pamatskolā, tāpat kā citās Latvijas skolās, ticības mācība bija obligāts priekšmets. Esmu beigusi šo sešgadīgo pamatskolu, un visos šajos gados skolā mācījusies ticības mācību.

Kā skolā sākās mācību diena?

Tā sākās ar rīta lūgšanu skolas zālē. Es atceros, ka rīta lūgšanas laikā skolotāja Stūris kundze sēdēja pie klavierēm un spēlēja. Savukārt skolas pārzinis matemātikas skolotājs Lazdiņa kungs spēlēja vijoli. Rīta lūgšanas laikā dziedājam luterāņu baznīcas korāļus. Tā mēs iemācījāmies šo dziesmu melodijas, garajām dziesmām gan parasti dziedājam tikai pāris pantus. Tāpēc vēl līdz šodienai dažus korāļus varu nodziedāt bez skatīšanās dziesmu grāmatā. Piemēram, šosvētdien baznīcā dziedājam. "Svētīgs, kas nestāv bezdievīgu runās.." – šo dziesmu es joprojām atceros no galvas. Nerunājot nemaz par tādu baznīcas himnu kā "Dievs, Kungs ir mūsu stiprā pils" – to no sākuma līdz beigām visi skolēni arī prata no galvas.

Rīta lūgšanas laikā visi stāvēja kājās dziļā nopietnībā – tā katru dienu mācību darbs tika ievadīts ar Dieva svētību, un tā tas notika visās Latvijas pamatskolās. Tikai tagad, kad tā vairs nenotiek, īsti var saprast, cik tas bija svarīgi – sākt dienu ar Dieva

lūgšanu un svētību.

Tad iznāk, ka gan latviešu valodas, gan matemātikas skolotāji bija arī muzikāli izglītoti, jo mācēja spēlēt mūzikas instrumentus.

Jā, es to tikai nesen uzzināju, ka, piemēram, Cēsu skolotāju institūtā paralēli mācībām izvēlētajā priekšmetā bija jāapgūst arī kāda mūzikas instrumenta spēle. Muzikālā izglītība tika augstu vērtēta, tādēļ arī skolēniem bija obligāti jādzied korī. Pat tie bērni, kuri bija tā saucamie "rūcēji", nāca un dziedāja. Muzikālā izglītība attīsta cilvēkā citāda veida domāšanu un uztveri.

Kad Otrā pasaules kara laikā un pēc kara daudzi latviešu inteliģences pārstāvji devās bēgļu gaitās uz ārzemēm, tad mītnes zemēs brīnījās, kā viņi visu prot un var, – tas, protams, lielā mērā bija tieši skolā iegūtās izglītības dēļ. Tolaik skolā bija cita mācību sistēma. Es esmu ļoti pateicīga daudziem saviem pedagogiem, kuri pret savu darbu izturējās ar lielu atbildību. Disciplīnas problēmu skolā nebija. Ja kāds starpbrīžos iedomājās skriet vai klaigāt, viņš tūlīt tika aprāts. Tāpat pa kāpnēm visi gāja lēnām; ja skrēja, tad lika stāvēt pie sienas. Ēšana skolas ēdnīcā arī notika klusumā. Tās bija pašsaprotamas lietas, ka ēdiens ir jāgodā, ka maize ir jāgodā. Protams, pēc ēšanas visi pateicās, sakot paldies, citādi nemaz to nevarēja iedomāties.

Cik bieži notika ticības mācības nodarbības?

Ticības mācības nodarbības mums notika vienu reizi nedēļā. Krapes pamatskolā ticības mācība tika uzticēta latviešu valodas skolotājai, bet pilsētās – lielākās skolās – to darīja gan luterāņu, gan katoļu mācītāji (par pareizticīgajiem mācītājiem, kas būtu mācījuši skolās ticības mācību, gan es neko neesmu dzirdējusi). Mans vīrs Kārlis Ozols stāstīja, ka uz Biķeru skolu nācis draudzes mācītājs, šķiet, ka tas bija Pēteris Kleperis.

Lai labāk saprastu, kāda nozīme bija ticības mācībai skolās, es jums parādīšu savu 6. klases liecību un apliecību par pamatskolas pilna kursa beigšanu. Kā redzams abos šajos dokumentos, ticības mācība ir ierindota pirmajā vietā, proti, pirmā ailīte ir ar vērtējumu ticības mācībā, kas liecina par šā priekšmeta svarīgumu skolas mācību programmā. (Sk. att. 8. lpp.)

Jāpiebilst, ka tika izsniegtas divu veidu pamatskolas apliecības – "ar tiesībām iestāties vidusskolā" un "bez tiesībām iestāties vidusskolā" – tas nozīmē, ka jau pēc

sestās klases tika nodalīti sekmīgākie un nesekmīgākie skolēni. Tādējādi jau agrā vecumā tika izdarīta izvēle par labu profesijas apguvei vai turpmākajai izglītībai.

Es pamatskolu beidzu 1942. gadā – tas bija vācu okupācijas laiks, bet, kā redzams apliecībā, tā ir tikai latviešu valodā, tāpat ticības mācība arī šajā laikā ir pirmais priekšmets.

Ticības mācībai visās skolās bija vienota valsts izdota grāmata. Ja es pareizi atceros, tad visu pamatskolas laiku mācījāmies no vienas grāmatas.

Ticības mācības mācīšana notika tāpat kā citos priekšmetos. Atbildēt izsautkajam skolēnam bija jānostājas klases priekšā un uzdotsais mācību gabals jāatbild no galvas. Tādā veidā mūsos tika audzināta prasme labi izteikt savas domas un publiski runāt.

Un rezultāts bija tāds, ka visi skolā iemācījās Tēvreizi un bausļus. Tāpēc tā bija paaudze, kas varēja izturēt visu to, kas tai bija jāpārcieš. Šī bija arī paaudze, kas palīdzēja brīvo Latviju atjaunot 90. gados.

Un tagad runāt par to, vai skolās izvēlēties ticības mācību vai ētiku, – es domāju, ka tas ir nenopietni. Tā nav līdzvērtīga izvēle, tās nav salīdzināmas lietas, tās ir pārāk nopietnas lietas. Ētika ir viens, bet Dievam ticēt ir pavisam kas cits. Tā ir vienkārši tukša runāšana, ka tagad nav mācību līdzekļu Bībeles mācīšanai. Varētu taču izmantot arī toreizējo ticības mācības grāmatu.

Vai vidusskolā arī turpinājās ticības mācība?

Šķiet, ka vidusskolas mācību programmā ticības mācības nebija. Manas skolas gaitas turpinājās Jaunjelgavā, no sākuma tā bija komercskola, bet, kad sākās krievu laiki, tā tika pārveidota par vidusskolu.

Tūlīt pēc vidusskolas beigšanas, 1948. gadā, mēs, visas klases meitenes, gājām iesvētes mācībā, lai varētu tikt iesvētītas, un es tiku iesvētīta Kokneses evaņģēliski luteriskajā baznīcā. Komunistiskā režīma sākumā vēl tā pa īstam nesākās vēšanās pret ticīgajiem. Visi gājām iesvētīties, un es neatceros, ka manā vidusskolas mācību laikā būtu bijuši kādi protesti vai iebildes no varas iestādēm.

Vēlākajos gados gan iesvētīties vairs neļāva, un tā vietā ieviesa t.s. jaunības svētkus. Pēc tam auga vairākas paaudzes, kurām Tēvreize un bausļi diemžēl netika mācīti arī mājās.

Vai ticības mācības mācīšana bija skolas vienīgā saikne ar baznīcu?

Nē, jo Latvijas valsts svētkos mēs visi Krapes pamatskolas skolēni skolotāju

(Turpinājums 8. lpp.)